

בעזהשי"ת

קונטרס

לכו ונלכה

באור ה'

בעניין מצות כיסוי ראש האשה

והדרך הראויה לקיום מצוה זו

על פי דברי גדולי הפוסקים

תשרי התשע"ט

מהדורה שניה

תוכן העניינים

פרק א' – פתיחה

פרק ב' – דברי הפוסקים

פרק ג' – התשובות לטענות השונות

פרק ד' – המצב בזמננו

פרק ה' – הרימו מכשול מדרך עמי

פרק ו' – נקדש את שמך בעולם

פרק ז' – כי אתה הוא בעל הישועות

פרק ח' – התגברות על הניסיון

פרק השלמה – תקרובת עבודה זרה בפאות

לשמיעת אפשרויות השגת הקונטרס,

מידע נוסף והשארת הודעות

0799188528

yahadut1000@gmail.com

פרק א' פתיחה

מעלתה של האשה הנוהגת בדרכי צניעות גדולה מאד, שכן חז"ל לימדונו ש"אין הדורות נגאלים אלא בשכר נשים צדקניות שיש בדור". (ילקוט שמעוני רות, אות תר"ו)

והמהר"ל זצ"ל כתב: "נשתבחו האמהות בפרט בצניעות, כי עיקר שבח האשה ומדרגתה העליונה היא הצניעות". ("גבורות השם", סוף פרק ס')

הגאון מוילנא זצ"ל אומר, ש"מה שהגברים משיגים בתורתם, משיגות הנשים בלבושן הצנוע". (החזו"א זצ"ל אמר לרב אברהם וולף ולרב דוד קלינפלץ שכך מוסרים בשם הגר"א. "עולמות של טוהר", עמ' 26)

ה"חפץ חיים" זצ"ל בספרו "גדר עולם" (פרק שביעי) כותב: "צריכה האשה להתבונן תמיד, לפי מה שידוע דכשהאשה הולכת בדרכי הצניעות, אז היא זוכה להוליד בנים צדיקים, בנים תלמידי חכמים המאירים לעולם בתורתם ובצדקתם, וכדאיתא בתלמוד ירושלמי 'כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה - אשה צנועה ראויה לצאת ממנה כהנים גדולים המלובשים משבצות זהב'. ואמרו במגילה דף י"ג 'בשכר צניעות שהייתה בה ברחל, זכתה שיצא ממנה שאול, ובשכר צניעות שהייתה בשאול, זכה ויצאה ממנו אסתר'. עיין שם. ועל ידי זה ייטב לה בעולם הזה, וגם באחריתה תזכה לישוב בעולם העליון בהיכל ה', ברוב הוד והדר".

ועוד אמר ה"חפץ חיים" זצ"ל על החשיבות המיוחדת שיש להתחזקות בענייני צניעות את הדברים הבאים: "מה הצרה הכי גדולה שיכולה להיות על כלל ישראל?... כשהקב"ה עוזב אותנו. כל זמן שהקב"ה עמנו - גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי, אבל כשהסתרת פניך - 'הייתי נבהל'. ומתי הקב"ה עוזב? רק בשעה ש'יראה בך ערות דבר' - אז 'שב מאחריך'. ממילא... כל הידור ששייך ואפשר לעשות ב'לא יראה (בך ערות דבר)', צריך וחובה לעשות". (מאת רבי דן סגל שליט"א ששמע זאת מהרב קלמנוביץ בשם אביו רבי אברהם, אשר שמע את הדברים מפי ה"חפץ חיים" זצ"ל בכנסיה הגדולה בווינה. "מי ירפא לך", עמ' צ"ח במהדורה שלישית)

רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל אמר לקבוצה של אברכים שהגיעה אליו: "כל החומרות וההידורים לא ישוו להידור אחד קטן בצניעות. בענייני קדושה וצניעות, יש לכל הידור קטן משמעות לאין שיעור, המרוממת

ומקדשת ומקרבת את האדם לבוראו, כמאמרם ז"ל 'כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה, אתה מוצא קדושה'. מי שנפשו צמאה לרוחניות, עיקר ותחילה הן הצניעות והקדושה". ("עולמות של טוהר" חלק ב', עמ' 351)

רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל כתב במכתב חיזוק לבנות ישראל: "מעלת ישראל ותכלית כל המעלות הוא 'קדושים' תהיו כי קדוש אני'. מעלת הצניעות הוא יסוד קדושת הכלל ישראל, וכפי ערך הצניעות, מתקדשים וקרובים למעלת קדושת ישראל. ועד כמה שחסר בצניעות, הוא מתרחק והולך להיות ח"ו היפך מקדושה ורחוק מהבורא עולם. עליו מושתת כל בנין האומה. זה ממש יסוד היסודות פשוטו כמשמעו, ומבלעדיו הכל נופל. כל התורה וקיום המצוות והמעשים טובים, שום דבר לא יחזיק מעמד אם אין צניעות, בלי צניעות הכל בטל". ("אמרי דעת" חלק ב', עמ' שצ"ד)

ועוד כותב הרב ליפקוביץ זצ"ל: "הצניעות הוא יסוד לקדושת ישראל, וכל השראת השכינה בישראל תלוי בזה, לזאת כל חיזוק והתעוררות לחזק גברי הצניעות ראוי לברכה". (נכתב עבור קונטרס "קול קורא")

מין הרב שך זצ"ל דרש בכנס למען חיזוק הצניעות, ואמר שם את הדברים הבאים: "אנו נמצאים כיום בתקופה בה יש בכל יום כל כך הרבה אסונות רחמנא לצלן, כמו שלא היה מעולם באף תקופה. איננו יודעים את דרכי ה' יתברך, איננו יכולים להורות באצבע ולומר כי אסון זה פקד את עמנו בגלל חטא זה או אחר, אולם בוודאי עלינו לחשוש פן נפרעים מאתנו מן השמים על פריצת גדרי הצניעות אשר התפתחה בימינו!

ועלינו לדעת כי הקלקול נוגע לכל אחד ואחד מאתנו, שכן את המכה והעונש מקבל כל אחד ואחד מן הכלל. כאשר עושה האדם מצוה אחת, יכול הוא להכריע את עצמו ואת העולם כולו לכף זכות, ומאידך על ידי עבירה אחת, יכול הוא להכריע את כל העולם לכף חובה, והרי זה כמו במלחמה, שגורלו של הכלל כולו תלוי בכל אחד מן הפרטים.

ובוודאי יכול וצריך כל אחד להתחזק בכל ענין בו נדרש חיזוק, ובפרט בנושא למענו התכנסנו כאן - נושא הצניעות, אשר כל אחד יודע כיצד יכול הוא להשפיע על בני ביתו. וכמובן שלא לעשות זאת בדרך של סכסוך ומריבה, אלא בדרכי נועם, בנימוס ובהדרגה נכונה, וה' יעזור שנזכה לחיים טובים!" ע"כ. ("ארחות הבית", עמ' קנ"ב)

מספר הרב גנס שליט"א: "נכנסתי לחדרו של מרן הגר"ש אלישיב [זצ"ל], ותוך כדי שיחה שאלתי אותו לפשר כל מה שמתרחש בדורנו, כל הפגעים והמיתות המשוונות עליהם אנו שומעים שוב ושוב. מרן הגר"ש [זצ"ל] ענה מיד, 'שיתקנו את הצניעות, ואז יהיה בסדר'". (מתוך "הכתר", גיליון מס' 41)

אחת מהמצוות החשובות ביותר הקשורות לצניעות האשה היא כיסוי הראש. ה"חזון איש" זצ"ל אמר "שגודל יראת שמים של אשה ניכר בכיסוי שערה. כמידת דקדוקה בכיסוי הראש, כך יראתה". ("פאר הדור" ח"ג עמ' י"ח בשם רבי בנימין מנדלסון זצ"ל. הובא גם ב"מעשה איש" חלק א' עמ' ק"ס וחלק ב' עמ' קנ"ב)

בקונטרס זה נראה בעז"ה את המעלה שיש בקיום מצות כיסוי הראש על ידי מטפחת. הדברים המובאים בקונטרס לקוחים ממקורות נאמנים ומדבריהם של גדולי ישראל. לפני קריאת הקונטרס כדאי לדעת שלמרות שישנן גם נשים צדקניות שהולכות עם פאה, על פי רוב טעם הדבר הוא משום שכך הן הורגלו, ומשום שהן ראו שבסביבתן ובמשפחתן כך הלכו, אך אם הן או בעליהן היו בודקים את העניין יותר לעומק, הם היו מבינים שלא כל כך פשוט לומר שזו היא הדרך המועדפת.

יתכן שיהיו אנשים שכאשר קונטרס זה יגיע לידם, הם יגידו "זה לא בשבילנו", ולמרות שבקונטרס מובאים פסקי הלכה ודעות של גדולי ישראל, הם ימנעו מקריאתו. אכן, קונטרס זה מיועד עבור בני תורה שמוכנים לבדוק מהי דרך התורה הראויה ומהו רצון ה' האמיתי, והם לא ימנעו מבירור העניין גם אם יתכן ויתברר להם שהכיוון היותר נכון הוא לא הכיוון בהם הם נהגו. בירור האמת צריך להיות אצל היהודי הדבר החשוב מכל.

מצאנו אמנם שיטות המתירות ללכת עם פאות (כשהכוונה היא לפאות בסגנון שהלכו איתן בעבר ולא לפאות הנפוצות בימינו, כפי שמבואר בהמשך), אך מנגד עומדות הרבה מאד דעות של גדולי הפוסקים ורבנים חשובים וידועים מכל העדות שאסרו את הפאות, כפי שיובא להלן, וזהו דבר שאי אפשר להתעלם ממנו. על כן ברור שההיתר ללבוש פאות הוא לא היתר פשוט.

יהי רצון שהדברים המובאים כאן יתקבלו על לבם של ישראל, ונזכה בקרוב לקבל את פני משיח צדקנו כשנשות ישראל לבושות בלבוש צנוע וראוי, דבר שבוודאי יעשה נחת רוח לאבינו שבשמים, וזו תהיה זכות גדולה עבור אותן נשים לימים גדולים אלו של הגאולה.

פרק ב' דברי הפוסקים

בפרק זה יובאו בקצרה דברי הפוסקים שדנו בסוגית הפאה הנכרית והורו בה הלכה למעשה. קריאת חלק מפרק זה תהיה קלה יותר לגברים אשר מורגלים ללשון הספרים המובאים בו. נשים החפצות בכך, יכולות לדלג ולעבור להמשך הפרק לעמוד י'.

המקור להיתר הפאה הוא מדברי בעל ה"שלטי גיבורים" במסכת שבת (דף ס"ד ע"ב), שכתב שפאה נכרית מותרת משום "דשיער באשה ערוה דקאמר, לא הוי אלא בשיער הדבוק לבשרה ממש ונראה גם בשרה עם השיער, אבל שיער המכסה שיערה, אין כאן משום שיער באשה ערוה, וגם לא משום פרועת ראש", וכן כתב הוא בספרו "עין משפט" על מסכת נזיר (דף כ"ח ע"ב). ה"מגן אברהם" ב"אורח חיים" בהלכות קריאת שמע (סימן ע"ה, סק"ה) פסק כדבריו.

אחרונים רבים הבינו שה"שלטי גיבורים" התיר לצאת עם פאה גם לרשות הרבים, אך ישנם כמה מגדולי האחרונים שכתבו שההיתר של ה"שלטי גיבורים" לחבוש פאה נאמר רק בחצר ולא ברשות הרבים. כך נכתב בספר "מקור חיים" לרבי יאיר חיים בכרך זצ"ל בעל ה"חווה יאיר" (או"ח סימן ע"ה), בשו"ת "פני יצחק" לרבי יצחק אבולעפיא (בחלק ו' אהע"ז סימן ו'), בשו"ת "חקל יצחק" לרבי יצחק אייזיק זצ"ל (סימן פ"א), ובספר "גדולת מרדכי" לרבי מנחם מרדכי פרנקל תאומים (בסוף הספר).

ראה עוד בהרחבה בספר "דת משה וישראל" ובספר "פאה נכרית בהלכה", שם מובאים גם ראיות נוספות לכך שה"שלטי גיבורים" התיר לצאת עם פאה רק לחצר. וכן בספר "פאה נכרית בהלכה" (פרק י"ב, י"ג) מובאים ראיות לכך שגם ה"מגן אברהם" לא התיר לצאת עם פאה לרשות הרבים, וכל מה שהוא התיר זה רק לקרוא קריאת שמע כנגד אשה עם פאה ולצאת עם פאה לחצר.

חשוב לציין שדעתו של ה"שלטי גיבורים" הייתה דעת יחיד כנגד כל הפוסקים שקדמו לו אשר אסרו את הפאה, וכפי שמובא בשו"ת "הסבא קדישא", שה"שלטי גיבורים" חידש "דין מחודש כזה, שלא נמצא בשום פוסק קדמון להיתר". (או"ח ח"ב סימן א', עמ' ז'). עוד נאמר שם (עמ' ב') שגם הפוסקים שהיו אחריו, "דחו דבריו ודברו קשות על היתר זה". עיין שם

שהביא הרבה פוסקים גדולים שלא קיבלו את חידושו של ה"שלטי גיבורים" ואסרו ללכת עם פאות.

ה"באר שבע", שהיה אחד מגדולי הפוסקים, תלמיד של בעל הלבושים והסמ"ע, חלק על ה"שלטי גיבורים", וכך כתב הוא בתוך דבריו (סימן י"ח): "ואני מצאתי כתוב בכתובת יד הרב המובהק מהר"ר יהודה ז"ל קצנאילנבוגין, שכתב עליו (על ה'שלטי גיבורים'), לא זה הדרך ולא זו העיר שהנחילו לנו אבותינו חכמי המשנה והגמרא והמפרשים והפוסקים ז"ל, מפני שהדבר פשוט הרבה יותר מביעתא בכותחא דמה ששנו היתר להתקשט ולצאת בפאה נכרית בכלי גמרא, מיירי דווקא בפאה נכרית מכוסה תחת השכבה".

ה"חתם סופר" זצ"ל בהגותו על ה"שולחן ערוך" (או"ח, סימן ע"ה) הסכים לדברי ה"באר שבע" שאסר את הפאות, ובצוואתו של ה"חתם סופר" הוא מצווה לבנותיו ולכלותיו: "בפאה נכרית אני אוסרכם באיסור גמור".

גם בעל ה"עצי ארזים" (ספר שיצא לאור בשנת תק"נ) חלק בתוקף ובחריפות על ה"שלטי גיבורים", וזה לשונו: "וטעה בזה (ה'שלטי גיבורים) טעות גדול... לכן נראה לי פשוט דאסור לאשה נשואה להתקשט בפאה נכרית, והמורים היתר - חדשים מקרוב באו, עתידים ליתן את הדין". (אהע"ז סימן כ"א, סק"ב)

בעל ה"בגדי כהונה", המהרז"ך זצ"ל, רב העיר פיורדא, שהיה תלמידו של רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל, כותב בספרו "נחלת אבות" כך: "ואף שב'שלטי גיבורים' פרק 'במה אשה' רוצה להוכיח היתר בזה (בפאה נכרית), והובא ב'דרכי משה' סימן ש"ג וב'מגן אברהם' סימן ע"ה, אעפ"כ בני וידידי אל תרגילו את יוצאי חלצכם לחפש אחר קולות הנמצאים בספרים, כי אם לדין, יש תשובה על כל הראיות שהובא ב'שלטי גיבורים', אך אין כוונתי בחיבורי זה להאריך בפלפולא רבה, ועכ"פ לאו גדר קדושה הוא להלך בפאה (בפאות) נכריות.

ואדרבה, שלא להלך ולהתקשט בהן הוא גדר לערוה, מלבד שאר חששא דאיסורא. והא ראייה, שה' ב"ה היה מוכיח ומאשים בזה לבנות ציון ע"י ישעיה הנביא ע"ה, כדכתיב (ישעיה ג', ט"ז) 'ויאמר ה' יען כי גבהו בנות ציון ותלכנה נטויות גרון', 'הלוך וטפוף תלכנה וגו'. וכתב רש"י וזה לשונו 'וינתן תרגם ובפותהין מקיפין - היו קושרות פאות נכריות, קליעת שערות תלושין כורכות עם קליעותיהן, שיראו גסות וטפופות'. עכ"ל. (דף י"ט ע"ב)

מדברי המהרי"ל דיסקין זצ"ל מבואר שהפאות המצויות היום שנראות כשערות האשה, אסורות גם לפי ה"שלטי גיבורים", וזה לשונו של המהרי"ל זצ"ל: "עיין 'שלטי גיבורים' פרק 'במה אשה', דבשיער תלוש שרי. ונראה לי דדווקא בגוונא דניכר לכל שלא נעשה משיער של עצמה, אבל בלאו הכי ודאי אסור, דקיימא לן לאסור בדם דגים ובכמה דוכתי משום מראית העין, ובפרט לעניין איסור ערווה שהוא חשש הרהור. גם בלאו הכי יש לומר דשם רק לחצר אמרו ובאינה מעורבת, אבל לרשות הרבים עדיין מנא ליה?" (שו"ת מהרי"ל דיסקין, קונטרס אחרון, ר"ג). ראה בספר "קריינא דאגרתא" (חלק ב', עמוד קכ"ד) מכתב מהסטייפּלר זצ"ל, בו הוא מייעץ לפרסם את הדברים האלו של המהרי"ל דיסקין.

הרמ"א בספרו "דרכי משה" (או"ח סימן ש"ג סק"ו, וכן בסימן ע"ה סק"ג) מביא את דברי ה"שלטי גיבורים", ובהגהתו ל"שולחן ערוך" (סימן ע"ה, סעיף ב') הוא פסק שמותר לקרוא קריאת שמע כנגד "שיער נכרית, אפילו דרכה לכסות". ישנם אחרונים שכתבו שגם לדעת הרמ"א אסור לצאת עם פאה לרשות הרבים. עיין ב"חקל יצחק" סימן פ"א, בשו"ת היעב"ץ סימן ז', ב"חסד לאברהם" לרבי אברהם תאומים מהדו"ת אבה"ע סימן פ"ז ועוד.

ה"פרי מגדים" ב"אורח חיים" סימן ע"ה (ב"אשל אברהם" סק"ה) גם מביא את ה"מגן אברהם" שהתיר את הפאה וגם את ה"באר שבע" שאסר, והוא מוסיף ואומר: "במדינות שיוצאין בפאה נכרית מגולה, יש להם לסמוך על ה'שולחן ערוך' (שמתיר לקרוא קריאת שמע כנגד אשה עם פאה), כאמור. וקצת דמדומי ראייה מכתובות ע"ב... שמע מינה דלית בה דת יהודית ושרי". עי"ש, וכן ראה מה שכתב הפמ"ג באו"ח סימן ש"ג, ב"משבצות זהב" סק"ט.

אכן, ה"פרי מגדים" בספרו "אם לבינה" (ערך "כתובה" וערך "צעף") חזר בו, והכריע שאסור ללכת עם פאה, וזה לשונו שם בערך "כתובה": "והנה בא"ח (ב'אורח חיים)... סימן ע"ה... רמזתי בפריי שם למה שכתב ה'מגן אברהם' בסימן ע"ה אות ה' דפאה נכרית שרי דלא כ'באר שבע'. ואמנם עתה ראיתי להתבונן בו כי פרוק (פאה נכרית) משיער תלוש ותחתיו תפור בגד... באשה הוה ד"ת (דבר תורה) פרוע ראש... כללא דמלתא, פרוק יש לגזור משום מראית עין אטו פרוע ראש".*

* בספר "דת משה וישראל" הובא צילום של הקטע הנ"ל מהספר "אם לבינה" בכתב יד קדשו של המחבר, ובמכתב מראש "מכון אורייתא", הרב גרליץ שליט"א,

יש להוסיף שה"חפץ חיים" זצ"ל שכתב ב"משנה ברורה" (סימן ע"ה סקט"ו):
 "וכתב הפמ"ג דמדינות שיוצאין הנשים בפאה נכרית מגולה, יש להם לסמוך
 על ה'שולחן ערוך' (שמתיר לקרוא קריאת שמע כנגד אשה עם פאה)", לא
 ראה את דברי ה"פרי מגדים" בספרו "אם לבינה", משום שספר זה עדיין לא
 התגלה והתפרסם בזמנו של ה"חפץ חיים".

המהר"י מינץ זצ"ל אמר בדרשה אותה נשא: "שלא יגלו שיער ראשם ושלא
 יתקשטו בפאה נכרית, כי שיער באשה ערוה, ולמראה עין יראה כאילו הוא
 שיער שלהם. ואבותינו ואבות אבותינו הקדושים בכל קהילות אשכנזים
 מחו בדורותיהם שלא ישאו על ראשם אפילו הבינדי ממשי שהגוון שלו
 דומה לשיער". (דרשות מהר"י מינץ, דרוש א')

בעל ה"הפלאה" זצ"ל עשה בצירוף שני בתי דין חרם נגד נשים שתלבשנה
 פאה נכרית, כפי שכתוב בספר "לחמי תודה" (דף ד') לבנו רבי צבי הירש
 הורוביץ זצ"ל.

רבי יעקב עמדין, היעב"ץ זצ"ל, כתב: "וכן עיקר לעניות דעתי, דלא עדיפה
 פאה נכרית מקלתה, דבשוק אסורה מדת יהודית" (שאילת יעב"ץ חלק א'
 סימן ט'), ובצוואתו הוא מצווה: "הנני מצוה עליכם ועל דורותיכם אחריכם
 חוק עולם ולא יעבור וכו', פאה נכרית היא אסור לכם. וכל מי מיוצאי חלצי
 שיעבור על דברי צוואתי ואזהרתי זאת, לא יקרא שמי עליו, ובסודם אל
 תבוא נפשי וגו', ובשם ישראל לא יכונה".

על אמינות כתב-יד זה, נכתב כך: "כתב היד של ספר זה ידוע כבר במשך שנים בין
 כל המומחים, כי רבינו הפמ"ג בעצמו כתבו. הוא מזכיר חיבורו זה בהקדמת ספרו
 "נוטריקון"... כתב היד של ספר זה זהה לחלוטין בצורת הכתב לשאר ספרי רבינו
 שבכתב יד קדשו, אפילו בצורת השיטין, וכן כתוב בסגנונו הייחודי של רבינו,
 וחותרו ופתיליו של התיקונים הרגילים בכתבי ידו, מעידים כמאות עדים שמקורם
 קדוש ונבעו מקסתו של רבינו... מן העניין לציין, כי בימינו ישנה אפשרות לבדוק
 כתבי-יד, גם עתיקים ביותר, במכשירים מיוחדים המזהים בצורה נפלאה את צורת
 כתב היד והשוואתו עם כתב-יד אחר. כל מחיקה או הוספה או זיוף, אפילו
 'מקצועי' ביותר, מתגלה מיד במחשב. ואחרי ביצוע בדיקה כזו, לא נמצא כל חשש
 של זיוף כל שהוא בכתב היד שלפנינו". (ניתן לראות מכתב זה בסוף הספר "דבר
 ה'")

"בשיטת הגר"א יש התלבטות גדולה, כי יש נוסחאות שמביאים בשמו להיתר ויש מביאים לאיסור, וב'מעשה רב' גם כן יש ב' נוסחאות בזה, ועל כן אי אפשר להוכיח שיטתו בבירור, ובפרט כידוע שיד המשכילים הייתה שולטת בבתי הדפוס, כי הרבה מבעלי הדפוס בעצמם היו מהם, ועל כן ידוע ששלטה ידם הרבה לשלוח יד בספרים בשינוי וגרעון והוספת תיבות שבעלי המחברים לא הרגישו בהם.

... וראיתי מעירים בזה, שהיות שהיישוב של האשכנזים בירושלים ומנהגיהם נתייסד על ידי תלמידי הגר"א, ומכיוון שכל כך הקפידו ביישוב ירושלים והחמירו נגד לבוש הפאות, וכן הגר"ש סאלנט, וכמו כן נלחם מאד בתוקף נגד זה הגאון המהרי"ל דיסקין, יש להוכיח מזה שכך קבלו שיטת רבם הגר"א, כי אם היה מהמתירין, לא מסתבר שיחמירו ויקפידו כל כך תלמידיו בזה". (קונטרס "התנערי מעפר קומי", עמ' נ"ח)

ובקונטרס "דעת רבותינו" נכתב: "הקהילה היחידה בעולם שהייתה בנויה מתלמידי הגר"א, היא קהילת האשכנזים העתיקה בעיר הקודש ירושלים ת"ו, והם נהגו בפאה נכרית איסור גמור". (ח"א, עמ' 63)

גם מדברי הגר"א זצ"ל בספרו "שנות אליהו" על מסכת שבת (פרק ו', משנה ה') משתמע שדעתו היא שאסור לאשה ללכת עם פאה, שכן הוא כתב שם שפאה נכרית הכוונה לכך שאשה ש"אין לה שיער, נוטלת שיער ומכנסת תחת הצעיף, כדי שתתראה בעלת שיער", וכתב על כך רבי נפתלי הירץ הלוי זצ"ל בהגהותיו שם (סקי"ח): "לאפוקי ממה שכתב בספר 'שלטי גיבורים' על הרי"ף ללמוד מכאן היתר לנשים נשואות היוצאות בכיסוי שערות שלהם שמכסים בשיער אחרים תלושים, כמו שייטלען (פאות) וכדומה, לזה כתב רבינו שכאן מיירי שהן מכוסות בצעיף".

בשו"ת "שבט הלוי" לרב וואזנר זצ"ל (חלק ה', סימן קצ"ט אות ד') נאמר: "כבר ידוע דרוב רובם של הפוסקים אין דעתם נוחה בזה (בפאה), ויש שאסרו זה מדין דת יהודית ממש".

על ה"חפץ חיים זצ"ל כתב רבי אלעזר בריזל כך: "הנני מפרסם מה ששמעתי מפי הרב צבי זקס שליט"א נכד רבינו בעל 'חפץ חיים', ששמע מפי הסבתא שלו, שבעלה, הוא רבינו זצ"ל, הזהירה בפירוש לא לצאת לחוץ בפאה נכרית בלי שום מכסה". (מתוך קובץ "אוצרות ירושלים", חלק קמ"ז)

כדאי להוסיף שה"חפץ חיים" זצ"ל בספרו "גדר עולם", כשהוא כותב שלאשה הרגילה ללכת בגילוי ראש יש אפשרות ללבוש גם פאה, בכל שלושת המקומות שהוא מזכיר זאת (פרק שני, רביעי ושישי), הוא מדבר רק על האפשרות ללבוש פאה בתוך הבית.

ישנם פוסקים המביאים צדדים שללכת עם פאה זהו איסור דאורייתא, כגון בספר "ישועות יעקב" לרבי יעקב אורנשטיין (או"ח סימן ע"ה סק"ג), בשו"ת "חקל יצחק" בסימן פ"א, בשו"ת "אבקת רוכל" (ח"ב כלל ב', פרט א') ועוד.

וכן בספר "חסד לאברהם" לרבי אברהם תאומים זצ"ל, מגדולי הפוסקים בדורו, נכדו ותלמידו של בעל ה"נתיבות" זצ"ל, כתוב: "איסור פאה נכרית בשוק... לפי עניות דעתי נראה שיש בזה איסור דאורייתא... וכיוון דעיקר האיסור משום פרוצות שהיא מתנאית לבני אדם, מה לי שיער עצמן או שיער נכרית שעשויות באופן שנראין כשיער עצמן, תורה אחת להם ואסור מהתורה. ואין מקום לחלק בין שערות עצמן לפאה נכרית שנראין כשערות עצמן, הואיל וקישוט זה אסרה תורה". (מהדורא תניינא ח"ב, אהע"ז סימן פ"ז)

ה"החזון איש" זצ"ל אמר על פאה נכרית: "ס'שמעקט מיט א דאורייתא" (נודף ממנה ריח של איסור דאורייתא). כך העיד ר' ישראל מרדכי שווארץ ששמע מהרח"ש קרליץ ששמע זאת מהחזו"א. (קונטרס "התנערי מעפר קומי", עמ' נ"ט)

ובספר "הדור והתקופה" (עמ' רי"א) מרבי אליקים שלזינגר שליט"א, מובא שה"חזון איש": "היה מבקש ממקורביו ומבני משפחתו שהנשים יכסו ראשן עם טיכעל [מטפחת], או על כל פנים כיסוי על השייטעל".

בנוסף לכל השיטות האוסרות ללכת עם פאה שהובאו כאן, ישנה רשימה ארוכה של הרבה מאד גדולי תורה שאסרו את הפאות שלא הובאה בקונטרס זה, וכשיש כל כך הרבה שיטות שאוסרות ללכת עם פאה, וודאי שאי אפשר להתעלם מכך. במיוחד היום שרבים נוהגים כשיטות המחמירות בהרבה עניינים אחרים הנוגעים להלכה, וודאי שיש מקום להחמיר בעניין כה חשוב הנוגע לצניעות האשה.

מספר רבי דן סגל שליט"א: "בצעירותי הייתי אצל מרן הסטייפלר זצ"ל ושאלתיו בעניין כיסוי הראש, והשיב לי שמטפחת זה עיקר מה שראוי לכתחילה, ובפרט מי שרוצה לדקדק בהלכה" (מתוך קלטת, מובא בספר "דברי שלום", עמ' קט"ז). הובא גם לעיל שהסטייפלר יעץ שיפרסמו את דברי המהר"ל דיסקין זצ"ל, שכתב שפאות שלא ניכר לכל שלא נעשה משיער של עצמה, אסורות בלבישה.

"סיפר לפנינו בעל העובדה, שנכנס בכ"ה ניסן תשל"ה אל מרן בעל "קהילות יעקב" זצ"ל ודיבר עמו בעניין הפאה. והתחיל הסטייפלר להאריך בשבח הנשים שאינן הולכות עם פאה, ונענה הסטייפלר בלשון קדשו 'בוודאי צריכים להיות יהודי חרד - ללכת עם מטפחת ולא עם פאה נכרית!' והאריך מאד בשבח הזוכים ללכת במטפחת ומקיימים מצות כיסוי הראש כהלכתה.

וכששאל הלה האם יתכן שזה איסור דאורייתא בכל פעם שיוצאים לרחוב עם הפאה? השיבו מרן הסטייפלר זצ"ל 'בוודאי זה יתכן שזה איסור דאורייתא, אלא שאני כבר תש כוחי ואין ביכולתי להכנס לבירור הסוגיא כראוי, אבל מי שיכול, בוודאי עליו לברר את הסוגיא מהמקור". ע"כ. ("עקבתא דמשיחא", גיליון 286)

מובא שיהודי שהגיע לסטייפלר, רבי יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל, "ביקש להוציא מפיו היתר לפאה נכרית, והגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי סירב בתוקף להורות היתר בדבר" (ספר "דת משה וישראל", עמ' י"ז). נכתב שם עוד, שהסטייפלר אמר שאין להביא ראיה ממה שיש מקרובות משפחתו שהולכות עם פאות שהוא התיר דבר זה*.

* על עובדה נוספת שהייתה אצל הסטייפלר זצ"ל, מספר בעל העובדה: "כשבני הגיע לפרקו והיה צריך להתחתן, הציעו עבורו הצעות שונות. אמנם כולן היו עם פאות, אך הבן התעקש שרצונו דווקא באשה שמכסה את ראשה במטפחת, ולא ידעתי לשית עצות בנפשי. יעצו לי ללכת לבני ברק אל הסטייפלר זצוק"ל, לשמוע חוות דעתו בעניין. כשנכנסתי אל הקודש פנימה, הגה"ק הנ"ל החל לקרוא את בקשתי, ותגובתו הייתה בזעקה 'מה! יאמרו שהסטייפלר התיר פאות'. עברו כמה שבועות ובני התארס בשעה טובה בלי פאה מכוח ברכתו של הצדיק". (נכתב ע"י י.ב. מרחוב עמוס בירושלים. ספר "דבר ה'" עמ' רנ"א, מתוך "עקבתא דמשיחא"

אצל עדות המזרח, במדינות בהן הן התגוררו, לא נהגו כלל לחבוש פאות, ופוסקים ספרדים רבים אסרו ללכת עם פאה (עיינן ב"שו"ת הסבא קדישא" או"ח ח"ב סימן א', וב"שדי חמד" אסיפת דינים, מערכת ד', ג'). יש לשים לב לכך, שגם אותם פוסקים ספרדים שכן כתבו היתר לפאות, חלקם דיברו רק על ההיתר לומר קריאת שמע ודברים שבקדושה כנגד אשה עם פאה, אך לא הזכירו היתר לצאת עם פאה לרשות הרבים. (לגבי התירו של ה"כף החיים" באו"ח סימן ע"ה סקי"ט, ראה דבריו שם סימן ש"ג סקנ"ה, שאומר מפורש שההיתר שלו לדינא נאמר לגבי אמירת קריאת שמע מול אשה עם פאה). ברור אם כן, שלהתיר לנשות עדות המזרח ללכת עם פאה, זה לא דבר פשוט כלל.

בזמננו הרבה נשים ספרדיות התחילו לחבוש פאה נכרית על סמך תשובה שכתב רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל בספרו "אור לציון" (ח"א, סימן י"א), אשר יש טוענים שמשם ישנה הוכחה שהרב התיר ללכת עם פאה. אכן, אם מתבוננים באותה תשובה, לא רואים שם שום הוראת היתר להליכה עם פאה, שכן התשובה שם בחלקה הראשון עוסקת ביישוב דברי הרמ"א, והרב לא כותב בחלק זה שום הוראה למעשה, ובחלקה השני היא עוסקת בדין כיסוי ראש לאלמנה וגרושה, ורק בחלק השני הרב מחדש הלכה למעשה וכותב: "ולפי זה זכינו לדין, שאלמנה אינה צריכה לכסות ראשה ברדיד, אפילו במקום שנהגו כך הנשואות".

וכן "העיד מחבר ספר 'דובר מישרים' ששמע כן להדיא מפיו של הגרב"צ אבא שאול זצ"ל, שלא להתייחס לתשובתו כהיתר לפאה נכרית לאשה נשואה, אלא כוונתו שם להקל למעשה רק לעניין גרושה ואלמנה שדינם קל יותר מאשת איש, שחיוב כיסוי הראש בהן רק מדרבנן ולא מדאורייתא". ("דברי שלום", עמ' פ"ו)

בנוסף לכך, ישנן הרבה עדויות של תלמידי ומקורבי הרב אבא שאול זצ"ל, על כך שהרב אמר כמה וכמה פעמים שהוא לא מתיר ללכת עם פאה נכרית, ונביא בזאת מעדויות אלו:

רבי בן ציון מוצפי שליט"א נשאל: "האם הרב בן ציון אבא שאול ז"ל פסק לתלמידים שלו שנשותיהם תלכנה עם פאה?" וזו היא תשובת הרב: "חס ושלום, פעמים רבות אין ספור שמעתי מפיו שהדבר אסור לחלוטין". (מתוך תשובות הרב מוצפי שבכתב)

רבי ברוך שרגא שליט"א, הרב דשכונת "גבעת שפירא", כותב: "... ואני אומר שדעתו (של הגרב"צ אבא שאול) ברורה, כפי ששאלתי אותו כמה וכמה פעמים, הן בהלכה למעשה והן בדרך לימוד, שהייתי לומד אצלו בכל יום

ביחידות בערך ארבע שעות, ולעולם לא התיר את הפאה. ובכל פעם ששאלתי אותו, לא התיר בשום אופן... וכן דעת ראש הישיבה הגר"י צדקה זצ"ל הייתה איתנה שאין להתיר את הפאה". (מתוך הסכמתו לספר "דבר ה'")

"העיד בפנינו תלמידו (של רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל), הרה"ג אליהו שרגא שליט"א, אשר שימש כעשר שנים משגיח בישיבתו של רבנו 'פורת יוסף', שלפני יותר מארבעים שנה נכנסו אצלו הוא והרה"ג ראובן שרבני שליט"א, וסחו לו כי מרן הגאון האדיר רבי עובדיה יוסף שליט"א הביא דעות הסוברות שאפילו אסור לקרוא קריאת שמע כנגד פאה נכרית, והשיב להם בתוקף 'לבוש פאה זו פריצות גמורה כמו ללבוש מכנסים ובגדים צמודים!' ומעולם [משך עשרות שנים] לא שמעו ממנו שום היתר לזה". ("עקבתא דמשיחא" גיליון 304, וכן מובא בספר "זהב לבושה", עמ' תל"ז)

"הרה"ג רבי דוד בן יצחק שליט"א [מחבר ספר שו"ת 'מעט דבש'] העיד לנו שהיה נוכח בשיעור (של הרב בן ציון אבא שאול זצ"ל) בשבת קודש בבית הכנסת 'אהל רחל', ובתוך השיעור אמר הרב זלה"ה כמה פעמים 'פאה זה פריצות, פאה זה פריצות'. ("זהב לבושה", עמ' תל"ח)

מספר הרב אבנר אליסון שליט"א: "פעם אחת בשיעור ביום שבת קודש בבית הכנסת 'אהל רחל', נשאל הרב מדוע התיר את הפאה, ונזעק לעבר השואל בריתחא 'אתה שמעת שהתרתי את הפאה? מעולם לא התרתי פאה". ("זהב לבושה", עמ' תל"ח)

"שמענו מתלמידו המובהק, הגאון רבי נתן בן סניור שליט"א, כי בטרם נישואיו שאל את הגאון (הרב בן ציון אבא שאול) זצ"ל במה אשתו תכסה את ראשה? והשיב לו שתכסה במטפחת כפי שנהגו אמותינו". ("דברי שלום", עמ' פ"ו)

"העיד תלמיד חכם חשוב שליט"א ששאל את הרב (בן ציון אבא שאול) זצ"ל, האם יתיר לאשתו ללכת בפאה? והרב נענה לו בשלילה. הלה הוסיף, 'הרי אף מהקרובות אל הרב הולכות כך?' והרב השיבו בתוקף 'באת לשאול מה דעתי בנידון, או לשאול למה פלונית הולכת ככה...' ("דברי שלום, עמ' פ"ו)

את דעתו של רבי חיים קנייבסקי שליט"א לגבי האופן בו צריכות לנהוג נשות עדות המזרח, מצאנו כתוב במכתב מאת רבי אהרן הלוי גמליאל שליט"א, בעל ה"מטה אהרן" על תפילת "נשמת כל חי", וזה לשונו: "לפני שנים רבות נגשתי למרן הגר"ח שליט"א, עקב שלאחר מספר שנים אשר זוגתי הלכה עם מטפחת, הושפעה היא מחברותיה... הייתי כאוב מאד ונסעתי לשפוך את לבי בפני מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א. סחתי לו את הבעיה ושאלתי מה לעשות במצב כזה? הרב שאלני איך נהגו בעדתכם, מנהג אבותיכם, זו תימן? השבתי לו כי בעדתנו נהגו ללכת עם מטפחות. השיבני הרב 'בשום אופן שלא תלך עם פאה נכרית'.

ניסיתי לשאלו שוב 'האם אפשר פאה עם כובע?' ושוב ענה הרב 'בשום אופן לא'. ולאחר שהפצרתי שוב 'האם אפשר לשים קצת פוני פאה והשאר מטפחת?' השיב שזה איסור מוחלט. ניסיתי לומר עוד כי מה לעשות ולפעמים במטפחת יוצא קצת מהשיער? השיבני הרב 'יש מספריים, ושתגזור'.

ניסיתי שוב לשאול 'אך יש נשות רבנים גדולים מעדות המזרח ותימן שהולכות עם פאה נכרית, וכן עם פוני וכן עם כובע וכדו'?' והשיב הרב בתוקף 'אין שום היתר להן, וחייבים לנהוג לפי מנהג אבותיהם.' (לקמן מובא שהפאות המצויות בזמננו אסורות לדעת הגר"ח ושאר הפוסקים גם לשאר העדות)". ע"כ. (מובא ב"עקבתא דמשיחא", גיליון 258)

רבי משה יהושע לנדא זצ"ל, שהיה תלמיד של ה"חזון איש" זצ"ל ומקורב אליו מאד, כתב מכתב לבני תורה, בו הוא מעלה שאלות נוקבות בעניין לבישת הפאה, וזה לשון המכתב:

"מצאנו מחובתינו לעורר את ציבור בני התורה המדקדקים במצוות, לתת לבבם כי עניין זה של לבישת פאה נכרית מפוקפק הוא, וכבר נתפרסם כי לדעת הרבה פוסקים איסורו מפורש, והמה רבותינו אשר בית ישראל נשען עליהם. על כן החובה לאלו אשר הורגלו בהיתר לבישת פאה נכרית לחקור לבדוק:

א. אם אמנם היתר נכון הוא? ואז יוכחו לדעת כי אמנם לא הוכרעה בזה ההלכה להיתר.

ב. ולפלא הדבר, איך בני תורה אינם נותנים ללבם, האמנם מתאים הוא לבני תורה שנשותיהם יתכסו דווקא בכיסוי כזה אשר תיראנה כפרועות ראש, דבר שתורתנו הקדושה גינתה אותו, כנאמר בפרשת סוטה 'ופרע את ראש האשה'!?

ג. וכי לא יאה להם כיסוי המטפחת שנהגו בה אמותינו הקדושות בכל הדורות בטרם נתפשטה ההשכלה הארורה, אשר לבישת פאה נכרית היא אחת התוצאות המרות הימנה!?

ד. האם אין בכחם של בני התורה לאזור עוז ותעצומות לנטוש את תלבושת הפאה ולחזור למסורת קדושת אבותינו ואמותינו!?

ה. האם אינם חשים לעניין של חילול השם רחמנא ליצלן!?

לצערנו ולחרפתינו מעשה שטן מצליח שמשכללים את הפאה בכל מיני שכלולים, שתראה הפאה כמו שיער עצמה ממש, רחמנא ליצלן, ה' ירחם.

אנו קוראים לכל ירא וחרד לדבר ה', וביחוד החובה לבני תורה, להיות ראשונים בדבר זה. מהם יראה כל בית ישראל לשוב ולהטהר לפני ה'. ובזכות ההתחזקות בדרכי הקדושה מלמטה, יקדש אותנו הקב"ה מלמעלה, ויופיע אור שכינתו עלינו להתקרב אליו באמת". עד כאן לשון המכתב.

פרק ג' התשובות לטענות השונות

יש טוענים שעדיף לחבוש פאה, משום שכך השערות הטבעיות יותר מוסתרות ולא יוצאות החוצה. אך יש לדעת שישנן הרבה מאד נשים שחובשות מטפחת ולא יוצאות להן שערות לחוץ. גם אם בעבר היה מצוי שנשים שחבשו מטפחת, שערות ראשן לא היו מכוסות כראוי, בזמננו, לפחות אצל ציבור הנשים היראות והמדקדקות, אכשר דרא, וכל אשה שרוצה ללבוש מטפחת יכולה למצוא מישהי שתראה לה איך לקשור מטפחת ולסדר את שערות הראש בצורה טובה, באופן שהשערות לא יראו בחוץ ושהמטפחת לא תזוז ממקומה. אם כן, אין שום סיבה אמיתית להעדיף את הפאה עקב הסיבה שהוזכרה*.

לפי הגר"ש אלישיב זצ"ל, מטפחת עדיפה על פאה גם אם יוצאות שערות מצדדי המטפחת, וכפי שכתב רבי משה מרדכי קארפ שליט"א: "כששאלנו (את הרב אלישיב זצ"ל)... 'הלא מצוי שיוצאות קצת שערות במטפחת?' השיב 'מגלן דבפאה אינו כן, [ובפרט בפאות של היום מצוי מאד שמתגלה השיער מהצדדין, מלפנים, מאחור]'.

עוד אמר, דאף אם לו יצוייר שהוא כן, מטפחת עדיף, דעיקר המנהג איסור [שכתב ה'חתם סופר'] שקיבלו בשערות יוצאות חוץ לצמתן, הוא מלפנים או מאחור, [ולעניין זה, אדרבא, מטפחת מכסה טפי, דמתהדקת שם היטב וקל מאד להתכסות, מה שאין כן פאה נכרית שזז ויוצאין שערותיה ואינה מרגישה]. ומהצדדין שקשה יותר להתכסות, לא דברו מזה ה'חתם סופר' ושאר הפוסקים, ומחמירין בזה רק לכתחילה ולא בתורת מנהג איסור.

והואיל והנידון דבפאה נכרית הוא מחלוקת הפוסקים בעיקר ההלכה דכיסוי, אזי עדיף מטפחת שהוא הידור בעיקר ההלכה, מהידור במנהג על פי הסוד. והאומרים שפאה נכרית [המכסה הכל] עדיפא על מטפחת, הם דברים

* בנוסף לכך, רוב הטוענים שישנה עדיפות לפאה על פני מטפחת, משום שבמטפחת השערות עלולות להתגלות, לא מקפידים שהנשים לא יצאו לרחוב עם מטפחת. לסידורים שונים שבסביבות הבית הן כן יוצאות עם מטפחת. מכאן רואים שהם לא ממש חוששים לגילוי שערות במטפחות, ולא זהו הטעם האמיתי שמחמתו הם נותנים עדיפות לפאה.

בטלים". ע"כ. (מכתב מאת הרב קארפ, הועתק מהספר "דברי שלום" עמ' שמ"ו)

עוד נשמעת טענה, שאם אמותינו וסבתותינו הלכו עם פאות, אל לנו לשנות ממנהגן. אכן, מכיוון שגם אצל אמותינו וסבתותינו לא הייתה הקפדה שלא ללכת עם מטפחת, ורבות מהן הלכו לעיתים קרובות עם מטפחת, ודאי שללכת עם מטפחת לא נקרא שום שינוי ממנהגן.

בנוסף לכך, יש לדעת שמנהג ישראל בעבר, גם בארצות בהן גרו אשכנזים, היה ללבוש רק מטפחת, וכפי שנכתב בשו"ת "דברי חיים" (י"ד, סימן ל'): "ידעתי בבירור בהיותי אצל מו"ח ז"ל במעהררין, שגם שם לא הלכו במלבושי פריצות כזה ת"ו, וכפי ששמעתי אז, לא נמצאת בכל מדינת אשכנז שום אשה חשובה לילך בשערות ופאה נכרית, רק איזה מנקלי העם פחותי הערך, והיו לקלס, ורק בעוונותינו הרבים מקרוב נשתרבב המנהג הזה מן האפיקורסים".

ובשו"ת "חסד לאברהם" נכתב על חבישת פאה נכרית: "דבר זה שאבותינו נהגו בו איסור, באו פריצים וחללו גדרן של ישראל". (מהדורא תניינא, אבה"ע סימן פ"ז)

בזמן מסויים, בחלק מהמקומות התחילו ללכת עם פאה, משום שיצאה גזרה של הצאר הרוסי שהנשים לא יכסו את ראשן. באותו זמן היה צורך לנשים ללכת עם פאה ולא עם מטפחת, כדי שלא יזהו שהן מכסות את ראשן, וכפי שהסביר רבי בנימין רבינוביץ זצ"ל מרבני ה"עדה החרדית", וזה לשונו: "הנה מנהג חבישת פאה נכרית ברשות הרבים חדרה ונתפשטה בתוך ישראל קדושים לפני כמאה וחמישים שנה (כמאה ושבעים שנה מהיום), באשמת הצאר הרוסי שגזר על ישראל לשנות לבושם ולצאת בנות ישראל פרועות ראש, בשיתוף פעולה עם המשכילים מחריבי כרם בית ישראל. ועל כן במצב של לית ברירה בחרו את הרע במיעוטו. גם לאחר שבטלה הגזירה נשאר המנהג מאחר שהתרגלו לזה, וכך נמשך הדבר בדורות שאחריהם עד שנשתכח מקור המושחת למנהג זה". (מתוך הסכמתו לספר "דת משה וישראל")

כשהשכלה והירידה הרוחנית שבאה בעקבותיה פשטו בקהילות ישראל באירופה, הגיעה תקופה שבה נשים רבות הלכו ללא כיסוי ראש כלל, וכפי שכתב ה"חפץ חיים" זצ"ל בהקדמה לספרו "גדר עולם": בעוונותינו הרבים

נתפרץ כהיום מידת הצניעות מאד, וביותר בעניין גילוי שיער ראש האשה הנשואה, שנעשה כהפקר לאיזה נשים שהולכות בפרהסיא לעיני הכל בשערותיהן המגולות... הנה מבואר בדברי חז"ל גודל האיסור של האשה שיוצאה בשוק וראשה פרוע, שאמרו על זה שהוא איסור מדאורייתא, ואפילו הייתה מכוסה שערותיה במקצת אבל לא כדין, [כגון שיש קלתה על ראשה וכדלקמן], גם כן יש איסור ויכול לגרשה עבור זה בלי כתובה, ובעוונותינו הרבים נעשה הדבר הזה כהפקר בעיני הרבה נשים ואנשים".

המצב היה אז כל כך גרוע, עד שהיו אפילו נשות רבנים שלא כיסו את ראשן, וכפי שכתב רבי בנימין זאב יעקבזון זצ"ל (ספר "דברי בן שלמה", עמ' ש"ו): "הייתי בעיר גדולה בלטויה, וביקרתי שם את הרב, ואשתו כיבדה אותי בכוס יין... ולא רציתי לשתות מפני שעה המגולה, והרב גער בי מאד, ואמר לי שרבות מנשי רבני ליטא הולכות כך". (מובא שם שרבי חיים עוזר זצ"ל התבטא בחריפות נגד רבנים כאותו רב שהוזכר, ואמר שהם מגלים פנים בתורה שלא כהלכה).

וכך מתואר המצב שהיה באותו דור בשו"ת "משיב שלום" (סימן ל"ד) לרבי שלום יוסף הלוי פייגנבוים, שהיה אב"ד בלאקאטש שבמחוז וואלין: "אוי לנו שכך עלתה בימינו, שגם נשואות נשאו ראש בגלוי ובפרהסיא יוצאות בשוק פרועות לשמצה בקמיהם, שאפילו בנות הערלים לא חצופות כל כך. וזה עיקור דת משה ויהודית ביד רמה, פורע ראש ולענה. ונלאו חכמי הדור ודורשיו וסופריו ורבניו למצוא עצה נכונה לעצור בעד רעה חולה זאת ולגדור פרצה, כי בעוונותינו הרבים שומע להם לא נמצא. וכל כך גברה החוצפה, עד אשר אין תרופה, כי בת קמה באמה וכלה בחמותה. וכולנה הצעירות פרצו גדר התורה בעשותן המזמתה. ואפילו הכשרות שבהן המעטות, בטלה דעתן ובושות במעטה ראש לעטות, כי תהיינה לשחוק וללעג הרבה ולבוז וחרפות בין הרוב הניכר - רובן ככולן החצופות".

מספר רבי יצחק רצאבי שליט"א: "שמעתי מפי הרב יעקב ז'ק, שאביו היה בן עירו של ה'חזון איש' הנקראת קוסובה, ששתי נשים בלבד כיסו ראשן שם. האחת אמו של ה'חזון איש', והשנית אשת מרא דאתרא". ("צניעות בת ישראל", עמ' נ"ד)

בתקופה ההיא, מחמת העובדה שהרבה נשים הלכו בגילוי ראש, חלק מגדולי התורה ראו לנכון להקל לנשים ללכת עם פאה, וכפי שכתוב בספר "אפיקי מגינים", שמחברו היה רב העיירה מיכילשאק בפלך ווילנא: "ועכשיו אשר בעוונותינו הרבים נתפרץ מאד מידת הצניעות בנשים שהולכות בפרהסיא בפרועי ראש, עד שאי אפשר למחות בהן, שבוודאי לא ישמעו לנו. לפחות יש ללמדן שישימו על שערן סבכה קלועות מחוטין דקין של משי או של

שערות מפאה נכרית כנ"ל, דזה מועיל לסלק האיסור דאורייתא, וגם על ידי זה יהיה היתר קצת לומר דבר שבקדושה כנגדן כמש"ל, דבזה אפשר שישמעו". (או"ח סימן ע"ה, חלק הביאורים סק"ב)

ורבי שמואל הכהן בורשטיין זצ"ל, רב בעיר שיטאווא, כתב בספרו "מנחת שבת": "והלוואי שכל הנשים ילבשו הפאה נכרית הנ"ל ולא יבואו לגלות שערותיהם כמו שפשטה המספחת בעוונותינו הרבים בין הרבה נשים שבזמנינו, שאפילו הנשואות הולכות פרועי ראש רחמנא לצלן". (סימן פ"ד, סקכ"ח)

לאלו הרוצים להביא ראייה שניתן ללכת עם פאה מכך שהיו גדולי תורה ורבנים חשובים שנשותיהם הלכו עם פאות. להם נאמר שכבר הובא לעיל שהיו רבנים שהקילו ללכת עם פאה מחמת הניסיון והקושי שהיה פעם לנשים לכסות את ראשן, והרבה נשים לא עמדו בניסיון זה והלכו בגילוי ראש. הניסיון היה כל כך קשה, עד שהיו אפילו נשות רבנים שהיה להם קושי לכסות את ראשן וכנ"ל. אם כן, מכיוון שבדורנו המצב שונה, אי אפשר להביא ראייה מדעת הרבנים שראו לנכון להקל בעבר ללכת עם פאה להתרת הפאות בזמננו.

כמו כן יש לזכור, שגם אם היו רבנים שהתירו ללכת עם פאה לכתחילה, לעומתם רוב הרבנים סברו אחרת, וכפי שכבר הובא לעיל בשם הרב וואזנר זצ"ל שאמר: "ידוע דרוב רובם של הפוסקים אין דעתם נוחה בזה (בפאה), ויש שאסרו זה מדין דת יהודית ממש". ראינו שישנם גם פוסקים הסוברים שיש מקום לאסור את ההליכה עם פאה מדאורייתא.

בנוסף לכך, בפרק הבא יתבאר שישנו הבדל גדול בין סגנון ומראה הפאות שאיתן הלכו בעבר, לבין הפאות המצויות היום, שלהן יש מראה הרבה יותר טבעי ויפה, ולכן לא ניתן להתיר את הפאות שמצויות בזמננו על סמך היתרים שניתנו לפאות בעבר.

מחבר הספרים "השם לנגד", "שבחה של תורה", "שלום באהליך" ועוד, הרב ש.י. כותב במכתב משנת תשס"ד את הדברים הבאים: "כדאי לדעת לכל מי שרוצה לדעת האמת, שלפני למעלה מעשר שנים, כאשר בני ביתי עברו מפאה למטפחת, הלכתי לדרוש ולחקור על זאת אצל גדולי דורנו שליט"א, ונודע לי שנשותיהם של גדולי ישראל, והם מרן הגרא"ל שטיינמן שליט"א, ומרן הגאון ר' מיכל יהודה ליפקוביץ שליט"א, וכן מרן הגאון ר' נסים קרליץ

שליט"א, וכן מרן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר שליט"א, וכן מרן הגאון עמוד ההלכה ר' יוסף שלום אלישיב שליט"א, וכן מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, וכן מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוקל"ה, כולם נשותיהם הולכות במטפחת או בכיסוי מכובד על הפאה.

וכן מרן רשכבה"ג ר' אלעזר מנחם מן שך זצוקל"ה, אשתו הרבנית הלכה תמיד במטפחת, כפי ששמענו מהרבנית ברגמן תחי', שהאמא שלה, אשת מרן הרב שך זצוק"ל, הלכה תמיד עם מטפחת ומעולם לא חבשה פאה. ומה שמפיצים כהיום מודעות בשם הרב שך זצ"ל שהיה סבור שבנות ישראל צריכות ללכת דווקא עם פאה, שאלתי את נכדו הר"ר אשר ברגמן שליט"א מח"ס 'ארחות חסידך' ועוד, ואמר לי שהכל שקר וכזב...

וכשהתייעצתי עם מרן הגרא"ל שטיינמן שליט"א בעניין זה, אמר לי בהאי לישנא 'זה פשוט שאשה שהולכת במטפחת, צנועה יותר מאשה שחובשת פאה'. וכן כשהלכתי לשאול בעניין זה אצל מרן הגרמ"י ליפקוביץ שליט"א, אמר לי שמטפחת עדיף, וגם אצלי הולכים במטפחת". ע"כ. (פורסם ב"הכתר", גיליון מס' 41)

יש החושבים שאשה מכובדת צריכה לחבוש פאה משום שזה בגד יותר חשוב מאשר מטפחת, ולכן אין ראוי לה ללכת עם מטפחת, אך יש לדעת שלא מצאנו שגדולי הפוסקים וגדולי הדורות יאמרו כן. בנוסף לכך, המציאות היא שהיו ועדיין ישנן הרבה רבניות ונשים חשובות שהולכות עם מטפחות, ביניהן גם נשות גדולי תורה. על כן, אין שום מקום להתייחס לפאה כבגד יותר חשוב. על פי כל המתבאר בקונטרס זה, יוצא שוודאי מטפחת נאה העומדת יפה ומכסה היטב את שערות הראש, נחשבת לבגד יותר חשוב וראוי לנשות ישראל מאשר פאה, והיא נוסכת על האשה חן יהודי אמיתי.

רבי ניסים קרליץ שליט"א כתב במכתב מתאריך ט"ז באדר ב' תשס"ה כך: "באתי בזה לחזק ידי הנשים שנתחזקו לכסות ראשן בבגד ממש ולא בכיסוי העשוי משערות, אחרי שנתעוררו שאפשר להכשל בזה בכמה איסורים חמורים, וראויים לברכה, והלואי שירבו כמותן בישראל".

מספר הרב י.ג. שליט"א: "הייתי נוכח בבית מרן הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א ביום א' ט"ז אדר ב' תשס"ה, בעת שכתב את מכתבו לחיזוק כיסוי הראש במטפחת. והנני לספר מה שראיתי, שבאותו מעמד אמרו להגאון רבי

ניסים קרליץ שליט"א שיש טוענים שאין עניין להחליף מפאה למטפחת, היות ואצלנו המנהג ללכת עם פאה. והגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א התרעם על כך, והשיב בזה הלשון 'א-פירצה מאכט מען א-מנהג?!' כלומר, וכי מפירצה עושים מנהג?! ("סגולה מכל העמים", עמ' 45)

במכתבו של רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, בעל ה"שבט הלוי", מתאריך ט"ו טבת תשנ"ו, נאמר: "ישמח לבנו על אשר שמענו שנשים קיבלו על עצמן לדקדק בצניעות, וחזרו למנהג ישראל מקדמת דנא, לכסות ראשן במטפחת ולא בפאה נכרית, כדי לצאת ידי דעת כל הפוסקים. מה טוב ונאה דבר זה, וכמה גדר טהרה וגדר קדושה מתוסף בכך, וודאי שזכותן רבה בזה... לזאת הנני מצטרף לחזק ולאמץ את הני גיבורי כח המתעוררות להחליף מפאה נכרית למטפחת, ומברכן מקרב לב לבני חיי ומזוני רויחי ובריות גופא וכל מילי דמיטב".

דעתו של רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל כתובה בדברי בנו רבי שמואל זצ"ל במכתב הבא מתאריך י"ח טבת תשנ"ו: "מה מאד ישמח לבנו על השמועה הטובה אשר שמענו, שנשים יקרות קבלו על עצמן לדקדק בצניעות, וגם חזרו למנהג ישראל מקדמת דנא, לכסות ראשן במטפחת ולא בפאות נכריות, כדי לצאת (ידי דעת) כל הפוסקים, ונועם הצניעות יסוד קדושת ישראל. והנני מעיד בזה כי כן היה דעתו ורצונו של אאמו"ר גאון ישראל ז"ל, שנשי ישראל יכסו ראשן במטפחת, וגם ראיתי את צערו הגדול של אאמו"ר גאון ישראל ז"ל על הפאה הנכרית שנתפשט בקרב שלומי אמוני ישראל, ה' ירחם. ואי לזאת הנני מצטרף כיהודה ועוד לקרא, לחזק ולאמץ את הני גיבורי כח המתעוררות להחליף מפאה נכרית למטפחת, ומברכן בברכת התורה מקרב לב, בבני חיי ומזוני רויחי ובריות גופא וכל מילי דמיטב".

על מה שהיה אצל הגר"ש אלישיב זצ"ל בשנת תשס"ד, כשהייתה התעוררות גדולה אצל נשות ישראל להחליף את כיסוי הראש מפאה למטפחת בעקבות גילוי עבודה זרה בפאות, סיפר רבי משה מרדכי קארפ שליט"א: "ומה נאדר היה המראה בשבוע זה כאשר באו קבוצת נשים קמיה דמרן עט"ר הגר"ש אלישיב שליט"א, ובישרו לו אשר נשים רבות בימים אלו קיבלו עליהן לילך אך ורק במטפחת המכסה את כל הראש, ומרן שליט"א הרעיף עליהן ברכות ועודדן שימשיכו לחזק בנות ישראל בכך. ואמר להן כי למעשה ברור כי כיסוי הראש במטפחת עדיף ומהודר יותר מפאה נכרית. וגם אני הייתי באותו מעמד, ואמר לי מרן שליט"א שאני יכול לפרסם הדברים". (מתוך מכתב של הרב קארפ מתאריך י"א סיון תשס"ד)

מספרת י.פ: "באור לכ"א שבט תשס"ה נכנסנו אל הקודש למרן הגר"ש אלישיב שליט"א לשאול האם עשינו צעד נכון בכך שהחלפתי מפאה למטפחת, וענה מרן שליט"א 'טוב מאד!' ולשאלתנו שמא אחבוש פאה רק בשמחות כי קשה הדבר להופיע במטפחת בין נשים בשמחות? ענה 'אדרבה שתלך, אולי יראו אחרות וילמדו ממנה'". (מתוך "הכתר", גיליון מס' 41, ושם צויין מספר הטלפון של בעלת המעשה)

ובספר "וישמע משה" מסופר: "הייתי נוכח כששאל הגאון רבי יוסף אפרתי שליט"א (את הרב אלישיב זצ"ל) בעניין מורה בסמינר מסויים שהולכת עם מטפחת על הראש, והחברות מנסות להסביר לה שטוב שתוריד המטפחת ותלך כמו שרגילות לילך במקום ההוא עם פאה נכרית בלי מטפחת, וגם בשכונה שהיא גרה אומרים לה כך, וחוששת שתאבד פרנסתה בגלל המטפחת, האם מותרת להורידה? והשיב 'חס ושלום, ובזכות זה תזכה לפרנסה בריווח ולכל מילי דמיטב'". (ח"א, עמ' שס"ט)

סיבה נוספת להעדפת מטפחת על פאה נכרית, היא משום שפאות נכריות משיער של גויות, יש בהן טומאה והן משפיעות לרעה על האדם. את העניין הזה כתב ה"חתם סופר" זצ"ל לגבי בגדים שלבשו אותם אנשים בעלי נפש טמאה. אם כן, כפי שמובא להלן, ודאי שהדברים נכונים לגבי שערות פאה שגדלו מתוך ראשה של גויה והיו חלק ממנה.

ה"חתם סופר" בספרו "תורת משה", בפרשת תולדות על הפסוק "אנכי עשו בכורך", מביא את הכתוב בספרים, "שיש בלבוש צדיקים קדושה ללבוש אותם". ו"אם כן" הוא אומר, "גם בהיפך כן". ובספר "חתם סופר על התורה" בפרשת תולדות על הפסוק "הלא אצלת לי ברכה", הוא כותב: "במלבושין של אדם נאצלים מקדושתו של הלושב, והוא הדין בהיפוך. והלושב אותם אחריו יאצל עליו מאותו הרוח לטוב ולמוטב, בסוד 'אשר ילבשם תחתיו מבניו'. והנה, טומאתו של עשו הייתה בלאו דלא תחמוד אשת רעך וביתו, עבדו ואמתו וכל אשר לרעך... כל טומאת 'לא תחמוד' היה בו, ומזה היו בגדיו מטומאים". ה"חתם סופר" ממשיך שם להסביר שהבגדים של עשו השפיעו על יעקב אבינו כשהוא לבש אותם, ורק על ידי כך הוא היה מסוגל לבוא במרמה לפני אביו.

אברך מקרית ספר שאל את רבי חיים קנייבסקי שליט"א: "האם אפשר ללבוש בגדים שלבשו חילונים או גויים?" וענה על כך רבי חיים: "לבגדים כאלו יש השפעה שלילית על האדם וראוי להמנע מכך".

"לאחר מכן שאלו נכדו שיחי', אם כן מה נאמר על פאה העשויה משערות של גויה, שהיו ממש חלק מגופה של הגויה ולא רק לבוש שלה [והאשה חובשתה על ראשה ומקיפה בשערות אלו את המוח משכן הנשמה]? והשיב מרן שליט"א שאכן ודאי שאותה השפעה שלילית וטמאה קיימת גם בפאה".
(מתוך "הכתר", גיליון 48)

"עוד שמענו מאברך נוסף ששאל על כך את מרן (רבי חיים קנייבסקי) שליט"א, והשיב מרן שליט"א שבפאה אין בעיה זו, שכן פאה נכרית, אין הכוונה שערות של גויה, אלא של חברתה או של עצמה שנחתכו. ומבואר כנ"ל, שאם הפאה עשויה משערות של גויה, אכן יש בה את ההשפעה הטמאה הנ"ל". ("סגולה מכל העמים", עמ' 60)

פרק ד' המצב בזמננו

בעבר, הפאות המצויות שאיתן הלכו נשים שנהגו היתר בחבישת פאה, היו פאות הרבה פחות יפות ומושכות מהפאות של היום. כמו כן, כשאשה הלכה בעבר עם פאה, היה ניתן להבחין מרחוק שמדובר על פאה ולא על שיערה הטבעי. המציאות הייתה כך משום שלא היו באותו זמן את כל החומרים והאמצעים הטכנולוגיים לייצור פאות שיש היום.

בקונטרס "דעת רבותינו" (ח"א, עמ' 32) מובא כך: "שמענו מהגאון רבי שמואל הלוי וואזנר שליט"א, דבפאות המשוכללות ביותר של לפני שישים שנה, אפשר היה להכיר ממרחק רב שהאשה חובשת פאה נכרית, אבל היום הפאות הם ממש כשערה".

כמו כן, רבי שלום שבדרון זצ"ל אמר שהפאות שעליהן דנו הפוסקים, היו פאות "משיער הדומה לשיער עיזים וכיוצא בזה, שהבחינו ממרחק גדול מאד שזוהי פאה". (דבריו המלאים של רבי שלום זצ"ל מובאים לקמן)

רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל אמר שהפאות שהיו בצעירותו: "אפילו עורר היה רואה שזו פאה, זה היה קש". (מפי רבי דן סגל שליט"א ששמע זאת מרבי שלמה זלמן זצ"ל - ציטוט מתוך הקלטה של הרב סגל. לקמן מובאים הדברים במלואם)

הרב יוסף ליס זצ"ל סיפר שהפאות היו נראות אז כ"גוש שיער נוקשה ומגושם" ("עטרת זהב", עמ' קפ"ב), או במילים אחרות הוא אמר שהן היו נראות כאגודת קש על הראש". (מפי בנו הרב יהודה, מתוך "הכתר" גיליון 46)

הפאות של היום נראות אחרת לגמרי ומיוצרות עבור מטרות אחרות, וכפי שנכתב בספר "דברי שלום": "כל שיער הנתלש ממקור חיותו, אחרי זמן קצר הוא מתייבש ומתקשה ומאבד את הגמישות ואת הברק שלו. על כן הפאות הישנות [של הדור הקודם, וקל וחומר הפאות שבזמן חז"ל], היו מקורזלות, יבשות וקשות לסירוק, לכן הן נראו כקש או כאניצי פשתן... מה שאין כן בזמננו שהשתכללו מאד דרכי השימור - שמזינים את שיער הפאה עם חומרים מיוחדים והם משמרים את הגמישות ואת הברק הטבעי.

... בשנים האחרונות ישנה התדרדרות חסרת מעצורים בתחום זה. ענף ייצור הפאות צובר תאוצה משנה לשנה, אנשי עסקים משקיעים הון עתק

בתעשיית יצור ועיצוב הפאות. מפעלים גדולים בכל רחבי העולם מעבדים ומייצרים פאות, בהודו, סין, אוקראינה, הונג-קונג, איטליה, ברזיל וארגנטינה ועוד. מספר הפאות המיוצרות היום מגיע לכמאה מיליון בשנה! [פחות מחצי אחוז נרכש ע"י ציבור שומרי תורה ומצוות].

מטרת הייצור והקניה של הפאות ברחבי העולם אינה לצורך צניעות, אלא למטרה הפוכה - לטיפוח היופי, לראווה ולתאוה, רחמנא לצלן. איכות הפאה בשוק העולמי נמדדת עד כמה מצליחה היא להקנות מראה טבעי, מרהיב, גולש ומתעופף. מפעל שייצר פאות מיושנות, עד מהרה יסגר על מנעול ובריח... למותר לציין כי אותן פאות המבוקשות בחו"ל, מגיעות לציבור בני התורה". ע"כ. (עמ' ס"ז, צ"ד, צ"ט)

לאור האמור, מובן מאילו שלא ניתן להתיר את פאות זמננו על סמך היתרים לפאות שניתנו בעבר. למרות שמדבריהם של כמה פוסקים בדורות קודמים נראה שגם בעבר היה ניתן להשיג פאות שהיו דומות לשיער אשה (שכן פוסקים אלו דנו באיסור ללכת עם פאה מחמת מראית העין - שלא יחשבו שמדובר על שיער האשה), מכל מקום, כאמור, הפאות שעליהן דברו הפוסקים שהתירו ללכת עם פאות, היו שונות מאד מהפאות המצויות היום.

ב"גילוי דעת" משנת תש"נ, עליו חתומים רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, רבי שמואל וואזנר זצ"ל ויבלח"ט רבי ניסים קרליץ שליט"א, נאמר: "הפאה היא כיסוי לשיער ראשה של האשה באופן שאכן ניתן להבחין בה שהיא פאה, אך אילו נראית כמו שיער טבעי, הרי היא מכשילה את חובשתה ואת כל רואיה באיסורים חמורים. כשהתירו חבישת פאה נכרית, לא עלתה על הדעת פאות שלא יהא בהן היכר בין נשואה לפנויה, עד שחובשותיהן נראות כפרועות ראש ח"ו.

חבישת פאות אלו מנוגדת לחלוטין להלכות הצניעות, ובכגון דא אין שום היתר ואסורות מדינא... אוי לנו שכך עלתה בימינו! אנו פונים בלב מזועזע ומורתח אל כל ראשי האבות והאברכים, באשר באו מים עד נפש, אתם אשר חייכם קודש לה', כל אחד ואחד בביתו, אל תנוחו ואל תשקטו עד כי יתוקן המעוות, כי עליכם מוטלת החובה הקדושה לעמוד בפרץ ולעצור פירצת גדרי הצניעות". ע"כ. (מועתק מהספר "דברי שלום", עמ' פ"א)

בשיעור היומי של רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל (כ"ח תשרי, תשס"ט), אמר הרב שכל הנידון שנמצא בפוסקים על פאות, הוא על פאות כמו הפאות

שהיו לפני מאה שנה, ואפילו על פאות קצת יותר יפות, אבל הפאות שהולכים איתן היום נראות כמו השיער של האשה, והן בוודאי אסורות. אף אחד לא התיר פאות אלו, וההולכת בפאה כזו עוברת על דת יהודית. (השיעור נמסר באידיש, וניתן לשומעו ב"קול הלשון" בשיעורים מבהמ"ד "תפארת בחורים", מסכת שבת פרק "במה אשה" דף נ"ח, בשיעור הראשון על דף זה, דקה 23:50).

מספר נינו של הגר"ש אלישיב זצ"ל, הרב משה ישראלזון שליט"א, על השיחה שהייתה לו עם הרב אלישיב כשבועיים לאחר השיעור הנ"ל: "אמרתי לרבנו 'כל העולם רועש מדברי הסבא כנגד הפאות נכריות של ימינו. התקשרו נשים מודרניות לשאול'. ואמר רבנו 'לא מדברים רק ממודרניות, מדברים גם על הבני תורה'. ובתוך הדברים אמר רבנו 'הולכות עם פאות ארוכות עד פה [והצביע רבנו על כתיפיו]'. ושאלתי לרבנו 'האם הבעיה היא רק הפאות הארוכות?' והשיב רבנו 'לא, כל המראה של זה, זה פריצות'". ("מפי האיש", עמ' קנ"ו)

ובעל מחבר הספר "דברי שלום" מספר: "כששאלנו את מרן הגר"ש אלישיב [זצ"ל] מאיזה טעם אסור לחבוש פאה הנראית כשיער טבעי? השיב בהחלטיות 'פריצות'". ("דברי שלום", דף פ"ד)

בפגישה שהייתה בביתו של הרב אלישיב זצ"ל ב"ב כסלו תשס"ט, אמר הרב את המילים הבאות: "הצרה של הפאות, איך אפשר לתקן את זה? זה כבר מושרש... זה התחיל מהגדולים, לא סתם מאן דהו, ראשי ישיבות, יקרים וצדיקים, כולם נכשלים בזה... זה פרוץ מאד. מה זה פרוץ? זה לא מן הסתם מן השוק נכשלים, זה ממש צדיקים גמורים. מנגד צדקניות גם כן גמורות. גם האשה היא צדקנית, אבל זה??? זה, איך מתקנים את זה?" באותה פגישה, כשהרב אלישיב זצ"ל התייחס לפאות הארוכות, הוא הגדיל להתבטא ואמר: "זה ממש פריצות שאין כמוהו". (ציטוט מתוך הסרטה בה נראה הרב אלישיב זצ"ל אומר דברים אלו)

בחודש אלול שנת תשל"ה, יצא מכתב שעליו חתמו רבנים ואדמורי"ם גדולים, ואשר בו נאמר: "היות כי בעוונותינו הרבים נפרץ באחרונה שנשים נשואות לובשות פאה נכרית הדומה ממש לשיער, מינים ממינים שונים לא שערם אבותינו, עד שנראין כפרועות ראש ח"ו, הרינו רואים חובה לעצמנו להודיע דעת תורתנו הקדושה, כי הדבר אסור מדינא. שאף במקומות שנהגו היתר בפאה נכרית, לא עלתה על הדעת פאות נכריות כאלו העשויות כדרך

הפרוצות ח"ו, עד שאין היכר בין נשואה לפנויה, ועבירה גוררת עבירה, ובכגון זה אין שום צד היתר".

על מכתב זה חתמו רבי נחמן כהנא זצ"ל האדמו"ר מספינקא, רבי ישראל אלטר זצ"ל האדמו"ר מגור, רבי יחיאל יהושע רבינוביץ זצ"ל האדמו"ר מביאלא, רבי משה מרדכי בידרמן זצ"ל האדמו"ר מלעלוב, רבי משה יהושע הגר זצ"ל האדמו"ר מויז'ניץ, רבי יוחנן סופר זצ"ל האדמו"ר מערלוי, רבי יוסף אדלר זצ"ל אב"ד טורדא, רבי יצחק צבי ברנפלד זצ"ל אב"ד חוג "חתם סופר", רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל אב"ד חוג "חתם סופר" בני ברק, רבי בנימין יהושע זילבר זצ"ל, רבי נתן גשטטר זצ"ל אב"ד "פנים מאירות" בני ברק, ורבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל אב"ד "זכרון מאיר" בני ברק.

הרב וואזנר זצ"ל כותב בספרו "שבט הלוי": "ופשוט אצלי כי פאות נכריות המודרנים בזמן הזה (בשנת תשל"ג, שאז נכתבו הדברים, ואם כן על אחת כמה וכמה בפאות זמננו), הם בגדר עוברת על דת יהודית לצאת כן ברחובות קריה בלי כיסוי ראש. והא ראייה שאינו דת יהודית, דהא גם הגויות בזמן הזה הולכות כן לשם נוי שלהם, אם כן מה דת יהודית בזה, ונתקיים בדרך מליצה פאה - נכרית". (הקדמה לח"ב, אות כ"ה)

ועוד דרש הרב וואזנר זצ"ל ואמר: "בלתי אפשרי שאם בישראל תגדל דורות אם לא תעשה מה שמייחס לטבע הקדושה של בת ישראל, והוא מטעמי צניעות, כי אמרו חז"ל 'שיער באשה ערוה'. אבל איזה זיוף הוא זה שמכסים השערות, אם יש שערות, בפאה נכרית כזאת שעוד מגרה היצרים יותר מהשערות עצמם. איזה זיוף הוא זה. והם בידועים, ואולי גם בלא יודעים, חוטאים ומחטיאים את אחרים. מכניסים את הרחוב ואת הסביבה ללאו החמור של 'לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם'". (ציטוט מתוך הקלטה של הרב וואזנר זצ"ל)

רבי חיים קנייבסקי שליט"א נשאל במכתב מתאריך כ"ב שבט תשס"ט בלשון זו: "לגבי פאה נכרית שמראיתה כמראה שיער טבעי, שאלתנו אם יש בזה גדר הלכתי, אם מותר או אסור, אם עיקר הדין או חומרה?" תשובתו של רבי חיים הייתה בכתב ובזה הלשון: "אם הוא ממש כשיער טבעי אסור".*

* שאלה נוספת שנשאל רבי חיים קנייבסקי שליט"א בכתב בשנת תשע"ב, היא השאלה הבאה: "הפמ"ג בסימן ע"ה נתן טעם להיתר, כי אין הרהור. ולכאורה

ישנו תיעוד מוסרט בו רואים שהביאו לפני רבי חיים קנייבסקי שליט"א פאה מדגם גראנד קאסטם, פאת קאסטם בסגנון ישן שנרכשה בשנת תשס"ד, ושאלו את הרב האם פאה זו מותרת בלבישה או אסורה? תשובתו של רבי חיים הייתה בזה הלשון: "כזה שנראית כמו שערות ממש, אסור". אמרו לרב: "בחנויות מוכרים רק כאלו"? והרב הגיב: "אסור כאלו, בקיצור. נראה כמו שערות שלה, אסור. רק אם מכירים מיד שזה פאה". יש לציין שלפאות המצויות היום יש מראה יותר טבעי מאשר אותה פאה שהובאה לפני רבי חיים שליט"א.

הרב בן ציון מוצפי שליט"א מספר על מה שהיה לפני די הרבה שנים: "אני פעם הייתי עם הוועד של 'הגנת קודשי ישראל', היינו אצל רבי חיים קנייבסקי שיחי', והביאו לו שמה ז'ורנל של פאות. אמרו לו 'הרב, אומרים בשם הרב שהרב מתיר. פאה הזאת הרב התיר?' אומר 'חס ושלום'. אני שמה יעד. הראו לו איזה ארבעים, חמישים מיני פאות, אמר 'כל אלה אסורות, כולם, אין ביניהם אחת שהיא מותרת'. (ציטוט מתוך הקלטה של הרב מוצפי שליט"א)

במכתב שכתב רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל בשנת תשנ"ו, וכן במכתב משנת תשס"ד, עליו חתומים רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, רבי שמואל אויערבאך זצ"ל ורבי ניסים קרליץ שליט"א, כתוב כך: "הפאות החדשות, ברובן הגדול אינן לפי גדרי הצניעות". אם כך היה המצב באותם ימים, קל וחומר הוא לגבי המצב בימינו, שהרי תעשיית הפאות רק הולכת ומשתכללת.

וכך אמר רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל עוד בשנת תשנ"ח לגבי הפאות שהיו בזמנו: "נכון שהיום לא הולכות הנשים בגילוי הראש, אבל גם כיסוי ראש אי אפשר לכנות את זה". ("דברי שלום", עמ' ק"ד)

פאה בעלת שיער המתנועע ומתפשט לצדדים ע"י הרוח או ע"י הטיית הראש, נחשבת לפאה בעלת מראה טבעי שנאסרה ע"י הפוסקים, וכפי

פשוט דרוצה לומר שזה לא גורם הרהור כמו שיער טבעי. ובזמנו היו כל הפאות בכלל היתר זה, אמנם בזמנינו השתכללו הפאות, ולכאורה יש ללמוד מהפמ"ג שכל פאה שהיא משפיעה על הגברים לא פחות משיער טבעי אין להתירה, ואני שואל האם זה נכון? רבי חיים שליט"א השיב על שאלה זו: "נכון". (סגולה מכל העמים", מתוך המאמר "הבהרה בעניין הפאה נכרית בזמננו", עמ' 22)

שמבואר בדברים הבאים: "אחת התכונות המובהקות ביותר לשיער מחובר, היא שהשיער דק וגמיש. בעוד הפאות של הדור הקודם היו יבשות וקשות, בדור האחרון מייצרים פאות בעלות תכונה זהה לשיער חי ממש, הן בגמישות והן בדקות. זאת הצליחו לעשות ע"י עיבוד מיוחד של השיער עם חומרים חדשניים.

פאה מסוג זה, שהשיער מתנועע ומתעופף בקלילות ע"י משב רוח או הטיית הראש, הינה בעלת מראה טבעי ללא ספק - הוראת פוסקי זמננו בתקנון פאות האסורות בסעיף הרביעי - 'אסור לחבוש פאה ששערותיה מתפשטות לצדדים ע"י תנועת ראש ומשב רוח'. התקנון נקבע ע"פ הוראת הגרש"ז אויערבאך זצ"ל... הגר"ש אלישיב [זצ"ל] הגר"ש וואזנר [זצ"ל] והגר"נ קרליץ שליט"א. עוד שמענו ממרן הגר"ש ואזנר [זצ"ל], שגם אותן פאות ששערן מתנועע ע"י כיפוף הראש, אסורות מעיקר הדין, [ולצערנו כל הפאות המיוצרות היום מתנועעות ע"י כיפוף או הטיית הראש]". ע"כ. ('דברי שלום', עמ' צ"ב, צ"ג)

בשנת תשע"ג, מספר הרב מ.י. מבני ברק: "הלכנו למרן הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א, והראנו לו את ה'קריאה נאמנה' משנת תשמ"ז שהוא בעצמו חתום עליה [ובשנת תשס"ד הורה מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל לפרסמה שוב...], ששם נכתב לאסור הפאות המתפשטות לצדדים. ושאלנו האם הוראה זו תקפה גם כיום שאין מצוי כלל פאות שאינן מתפשטות לצדדים ומתנופפות ברוח וכו'? והשיב שמה שהורו אז, בוודאי תקף גם כיום. ואף הוסיף וכתב על ה'קריאה נאמנה' הנ"ל בזה הלשון 'אייר תשע"ג, גם בזמנינו שעדיין הנושא הנ"ל פרוץ, יש לחזק ולפרסם שוב מכתב גדולי ישראל, וחתם את שמו'. ('סגולה מכל העמים', עמ' 15. במקור מופיע מספר הטלפון של המספר הרב מ.י.)

מספר רבי דן סגל שליט"א: "שמעתי מפי מורי ורבי ר' שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, דברתי איתו אז על כיסוי ראש, והוא אמר 'לפני חמישים שנה, אם הייתה באה אשה לירושלים עם פאה, היו סוקלים אותה באבנים'. והוא אמר 'הפאה של אז... אפילו עוור [כך אני זוכר שהוא הדגיש], היה רואה שזו פאה - זה היה קש'. 'היום' הוא אומר, 'אני לא יודע אם הולכים עם כיסוי או בלי כיסוי'. והוא הוסיף כך ואמר 'אצלי זה מאוס מאד. משל למה הדבר דומה? לאחד שאוכל בשר כשר, ועושה כל ההשתדלות שיראה שזה טרף - היא מכסה את השיער ועושה כל ההשתדלות שיראה שזה לא מכוסה. אצלי זה מאוס מאד', כך הוא אמר, ואני אומר לכם דבר כלשונו - 'מאוס מאד'. נורא נוראות!" (ציטוט מתוך הקלטת דרשה של רבי דן שליט"א)

נסיים פרק זה בדברים החוצבים של המגיד מישרים הנודע רבי שלום שבדרון זצ"ל: "סיפר לי אחד סיפור אמיתי, הלוואי ולא היה אמיתי. יום אחד כשעמד לצאת מביתו בבוקר, הבחין שאשתו מדברת ליד הפתח עם איזו בחורה. הוא יצא וחזר לביתו לאחר כשלוש שעות, והנה אשתו עדיין מדברת ליד הפתח... הוא חשב לעצמו, אחת מדברת כבר שלוש שעות ולא נתנו לה שום אכילה ושתייה... אמר לאשתו 'אולי תתני לבחורה הזאת להכנס לשתות ולאכול משהו'. הבחורה שמעה את זה ואמרה 'לא, אין צורך, אני כבר הולכת לביתי...' אוי ואבוי! מה הפירוש לביתי? היה לה בעל! סוף כל סוף אם יש לה בעל, אז מדוע היא נראית כמו בחורה? נו, אתם מבינים את התשובה...

למה אתם צוחקים, זה צחוק? זה לא צחוק! רוצות להראות בחורה! הרצון הזה הוא טרייף! טריפה! התורה אמרה 'ופרע ראש האשה' - ביזיון! עושים לה ביזיונות לסוטה. הביזיון הגדול ביותר שעושים לסוטה הוא שפורעים את ראשה. והנה האשה הזו רוצה להראות כמו סוטה, להראות לאו דווקא כנשואה, אלא כמו בחורה. לא! זה לא פאה, זה כמו גילוי ראש! או יותר נכון לומר, זה להתנאות בשיער כמו פרועת ראש כאמור 'ופרע ראש האשה'. והמהדרין מן המהדרין לובשות פאה עם תלתלים וכו' וכו'...

זה נורא ואיום, נורא ואיום ממש! אלא מה? הותרה הרצועה, אם מותר ללכת בפאה נכרית, אז יכול להיות שמהפאה הזאת יוצא אח"כ נכרית ממש, כן! נכרית ממש ח"ו. מכאן זה בא, זה המקור.

אני אספר לכם סיפור, או יותר נכון עובדה ולא סיפור. בספר 'אריה דבי עילאי' כותבים הבנים בהקדמה שבחים על אביהם הגאון המחבר, ובין השאר הם מביאים עובדה זאת - בזמנו של הגאון הקדוש בעל 'אריה דבי עילאי' נפטרה אשה שהייתה הולכת בגילוי הראש, והרב התרה בה והזהיר אותה על חומר העניין ולא הועיל. והנה, באותו יום לאחר שנפטרה ונקברה, הגיע אחד מאנשי ה'חברה קדישא' אל הרב, וסיפר לו שאבד לו ארנק שהיה בו כסף ושאר דפים ורשימות, וקרוב לוודאי שהארנק נפל ממנו לקבר של אותה אשה בשעה שהתכופף שם לעסוק בקבורתה, והאם מותר לפתוח לשם כך את קברה? הרב השיב לו כי במקרה זה הוא מתיר לפתוח את קברה של אותה אשה, אבל בתנאי שהוא ובית דינו וכל תושבי העיר יהיו נוכחים שם באותה שעה.

וכך היה, למחרת יצא כרוז בכל העיר, ובא הרב והבד"ץ וכל בני העיר לבית החיים. לאחר שהתאספו כולם, פתחו את הקבר ומצאו את הארנק. אולם, לפתע חרדו כולם למראה הנורא שנגלה לעיניהם, אותה אשה שהלכה פרועת ראש והייתה מתגאה בשערה, עוד לא עברו עשרים וארבע שעות

מקבורתה, והנה ראשה מקורח לגמרי, כל שערותיה תלושות ומונחות בתוך פיה, ותולעים לאלפים נכנסות ויוצאות בראשה במקום השערות, והתולעים היו עומדות על האשה כתלתלים, בדיוק כפי שסילסלה תלתלי שערה בחיים. לאור המראה הנורא הזה, עמד הגאון הצדיק הנ"ל אב"ד ווישניצא, הרים קולו לעורר בתשובה, ואמר 'כי מה' הייתה זאת, להראות לעין כל את חומר האיסור של פריעת ראש בנשים'. (עובדה זו מופיעה גם בספר 'שלחן העזר' ח"ב סימן ט' סק"ד).

למה סיפרנו את זה? הרי אנו לא באים לספר סתם סיפורים, אלא העניין הוא, שיש היום נשים הבאות להדמות דווקא לאותה האשה שהלכה בגילוי ראש. הן רוצות להתנאות כפרועות הראש שברחוב. טיפשה שכמותך! איפה השכל?! היכן ההיגיון?! איך יכול להיות שבזה ימצא יראת שמים?! איך יכול להיות שבזה ימצא קדושה?! איך יכול להיות?!

אלא מה? הנשים לא יודעות שזה מחלוקת גדולה וחמורה אם בכלל מותר לאשה לצאת לרחוב בפאה נכרית. נאמר שהם נוהגות כהמתירים, אבל האם כך התירו המתירים? ללכת בפאה כאילו זה לא פאה! כמו גילוי ראש! הרי אין היתר כזה בעולם כלל! ומחוץ לזה שיש עשרים וארבעה גדולי ישראל גדולי הפוסקים שהם אוסרים [משום מראית העין, דת יהודית או חשש פרועת ראש דאורייתא]. הסבא שלי הגאון רבי שלום מרדכי, הרב מברז'ן, פוסק (א"ח ע"ה, ב') שאסור אפילו לדבר דברי תורה ואסור לברך שום ברכה כנגד פאה נכרית, ורק אם עוצמים את העיניים יש להקל בדיעבד, לא יותר. אבל ככה, פאה נכרית שיראה לא כמו פאה, כמו גילוי ראש - זה חציפות יוצאת מן הכלל.

למעשה, אני לא הולך להכריע במחלוקת גדולה זו, אלא אני מוסר ומודיע עובדה, שאפילו לפוסקים שהתירו פאה, זו הייתה פאה משיער הדומה לשיער עיזים וכיוצא בזה, שהבחינו ממרחק גדול מאד שזוהי פאה. אולם, כמו שהולכות היום שנראית כמו בחורה או כמו פרועת ראש, זוהי חציפות יוצאת מן הכלל! דבר זה לא התירו מעולם, ולא יתכן שיקום מישהו ירא שמים לחדש ולהתיר ללבוש דבר ערוה שכזה. אלא מתוך שכולם אומרים זה מותר... ככה מותר... ממילא הולכים אחרי ה'מודה', להראות כמו כל הנשים פרועות הראש שברחוב... אוי, אוי, נורא...

טוב, אבל תשאלו מה עכשיו, אני מדבר על מכה ישנה, עבר ושנה נעשה לו כהיתר? אז אספר לכם מה אומר על כך רבי שמחה זיסל, תלמידו של ר' ישראל סלנטר זצ"ל. כתוב בגמרא 'אמר רב הונא, כל העובר עבירה ושנה בה, הותרה לו'. שואלת הגמרא 'הותרה לו סלקא דעתך [וכי יתכן שמשמים מתירים לו את האיסור]? ומתרצת הגמרא 'אלא נעשית לו כהיתר'. מימרא

זו של רב הונא מופיעה כשבע פעמים בש"ס. שואל על כך ר' שמחה זיסל, מדוע בכל הפעמים הגמרא מאריכה 'הותרה לו סלקא דעתך? אלא נעשית לו כהיתר', הלא מספיק בשאר הפעמים לומר מיד את המסקנה 'אמר רב הונא כל העובר עבירה ושנה בה נעשית לו כהיתר'?

מתרץ ר' שמחה זיסל, אם היה רב הונא אומר כך מיד 'נעשית לו כהיתר', היו אנשים אומרים 'הא, זה לא הלכה, זה רק דברי מוסר, קטע של מוסר, נו... טוב... אני לא לומד מוסר'. לכך אומר ר' שמחה זיסל הגמרא מביאה בכל המקומות את המימרא של רב הונא בדרך שאלה ותשובה, ללמדנו שזהו מציאות! זהו פסק הלכה! זה לא מוסר, זו מציאות ממש, פשוטו כמשמעו, הותרה לו ממש, היתר גמור, כאילו אוכל לחם בחמאה. והנה, גם רש"י הקדוש בסוף מועד קטן (דף כ"ז ע"ב) מביא את רב הונא, מאריך ומוסיף דבר נורא 'נעשית לו כהיתר - שלא ישוב עוד בתשובה לעולם!' איזו חזקה הוא קיבל?!

נו... על לחם בחמאה הוא ישוב בתשובה? ודאי שלא, ואם לא שבים בתשובה מה קורה? הולכים ומתדרדרים עד באר שחת רחמנא לצלן! אחת מושכת את חברתה, תקני פאה כזאת, אח"כ עוד קצת ועוד קצת, ועבירה גוררת עבירה.

כן, מי יכול להראות לי פסק הלכה, להביא לי רב אחד גדול, למדן אחד גדול, מדורי דורות עד הדור הזה, הפוסק שמותר ללכת בפאה נכרית להראות כמו בחורה, אה... חוצפה! אלא מה? 'כל העובר עבירה ושנה בה נעשית לו כהיתר!' הדיבורים האלה 'ככה הולכים ברחוב', 'ככה כולם'. אוי ואבוי ל'ככה' הזה. היום כבר אין זה משנה מי הולכת, אי אפשר ללמוד מהן שום היתר, כי כבר אמרנו ושמענו שזה כלחם בחמאה.

והנה, האשה הזאת עומדת בערב שבת ומדליקה נרות, וקודם ההדלקה היא אומרת תפילה לקב"ה. אוי גיוואלד! מתפללת לקב"ה?? הרי התפילה שלה תועבה! אם היא איננה שומעת לדברי תורה, איך היא רוצה שהקב"ה ישמע תפילתה?? הרי יש ח"ו פגם בכזו תפילה, כמאמר חז"ל 'מסיר אזנו משמוע תורה - גם תפילתו תועבה!' אם אדם מסיר אזנו מלשמוע אל גדולי ישראל, מלשמוע אל המוסר, מלשמוע אל ההיגיון, גם תפילתו תועבה! וכי הקב"ה יקבל תפילה כזאת? בוודאי לא!

... אם נזכה לקיים 'ונשמרת מכל דבר רע', הקב"ה יציל אותנו וישמרנו ויביאנו לגאולה שלמה במהרה בימינו, אמן ואמן! (הועתק מ"דעת רבותינו" ח"א עמ' 76 - 80)

פרק ה' הרימו מכשול מדרך עמי

ישנו איסור חמור לגבר להסתכל על אשה ולהביט ביופיה, וכן נפסק ב"שולחן ערוך": "צריך אדם להתרחק מהנשים מאד מאד... ואסור... להקל ראשו כנגדה או להביט ביופיה, ואפילו להריח בבשמים שעליה אסור, ואסור להסתכל בנשים שעומדות על הכביסה, ואסור להסתכל בבגדי צבעונים של אשה שהוא מכירה אפילו אינם עליה, שמא יבא להרהר בה... והמסתכל אפילו באצבע קטנה של אשה ונתכוון להנות ממנה... והמתכוון לאחד מאלו הדברים, מכין אותו מכת מרדות, ואלו הדברים אסורים גם בחייבי לאוין". (אבן העזר, סימן כ"א, סעיף א')

הנזק הרוחני שנגרם לאיש מהסתכלות כזו והעונש שניתן על כך משמים גדולים מאד. רבות נכתב על כך בדברי חז"ל ובשאר ספרים, אך אין כאן המקום להאריך בעניין זה.

בכמה ספרים מבואר, שהתורה חייבה את הנשים לכסות את ראשן, משום ששיער נותן יופי לאשה, ואם שיערה יהיה מגולה, עלול הדבר להביא גברים להסתכל עליה ולעבור על אותה עבירה חמורה שהוזכרה.

בספר "מעלות המדות" (סוף פ"ט) כתוב שהאשה צריכה לכסות את ראשה, משום ש"שערות האשה דבר פריצות וערוה, ומרגילין את האדם לידי הרהור ותאוה". בשו"ת "חסד לאברהם" (מהדורא תניינא, אבה"ע סימן פ"ז) נאמר: "דעיקר האיסור (של גילוי השיער) משום פרוצות, שהיא מתנאית לבני אדם", ובספר "תרומת הדשן" (תשובה י') נאמר על איסור גילוי הראש לאשה: "איננו אלא משום פריצות דגברי".

ישנם עוד ראשונים ואחרונים אשר מבואר בהם ששיער אשה, מכיוון שהוא נוי לה, הוא עלול לגרום מכשול לגברים בענייני קדושה, ויש בגילוי משום פריצות. (ראה ב"דברי שלום" פ"ג, ב"זהב לבושה" פ"א וב"עטרת זהב" פרק ל"א)

וכך מובא במכתב עליו חתומים גדולי זמננו רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, רבי ניסים קרליץ שליט"א ורבי שמעון בעדני שליט"א: "הדבר ברור שמצות כיסוי הראש ניתנה לאשה הנשואה כדי להוסיף על צניעותה יותר מן הפנויה". (מכתב מחודש אייר תשנ"ו. המכתב מובא בקונטרס "דעת רבותינו" ח"א, עמ' 92)

ורבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל אמר: "כיסוי הראש של אנשים הוא עניין של הכנעה, מה שאין כן של נשים, הוא עניין שזה ערוה שמביא לידי הרהור".
("הערות במסכת כתובות", דף ע"ב)

מכאן נבין שישנו יתרון עצום בכיסוי הראש עם מטפחת ולא עם פאה. היתרון הוא בכך, שאשה ההולכת עם פאה יפה עלולה למשוך גברים להסתכל עליה, לא פחות ולעיתים אף יותר, מאשר אילו הייתה הולכת בגילוי ראש ושערה הטבעי היה נראה לעין כל. בנוסף על חומרת הדבר של הבאת מכשול לגברים, באופן זה גם לא מתקיימת אצל אותה אשה מטרת המצוה של כיסוי שערות הראש. אשה ההולכת עם מטפחת וודאי מקיימת את מצות כיסוי הראש כראוי, והיא גם מסירה מעצמה את החשש להחטיא גברים בעניינים חמורים על ידי הליכה עם פאה.

רבי צבי הירש הורביץ זצ"ל, בעל ה"לחמי תודה", בנו של בעל ה"הפלאה" זצ"ל, אמר: "כבר הוכחתי כמה פעמים על המנהג הרע שנשתרבב בעונותינו הרבים אצל מקצת הנשים, שנושאים פאה נכרית... הלא המה מכשילין אנשים ומחטיאים רבים בהרהורי עבירה שקשין מעבירה, וכמו שאמרו חז"ל שיער באשה ערוה". (דף י"ט ע"ב)

ואלו דברי רבי אברהם פלאגי זצ"ל בספרו "ברך את אברהם": "והנה כל ראש לחולי, לבוא לידי הרהורים רעים, היינו ענין פאת נכרית... כי הוא עוון פלילי. ודבר זה גורם רעה לעשות, להרבות זימה בעולם. ולא די המכשלה ממה שהנכריות יוצאות, כי בהפקרא ניחא להו ולא יבצר מפגם הראות, עוד תוסיפו צרה גם בבנות עמנו, ולא תהא כזאת בישראל". (פרשת בחוקותי, דרוש ב', דף קכ"ו. הדברים הובאו גם בשו"ת "הסבא קדישא", או"ח ח"ב, סימן א', עמ' י')

ובספר "שנות חיים" לרבי שלמה קלוגר זצ"ל נכתב: "עיקר האיסור שלא תצא האשה בשערה, מכח שיבא לידי הרהור דברים בה ולידי פריצות... בעוונותינו הרבים בזמן הזה הרבה פרוצות שהולכין בכוונה בשיער שלהם, אם כן אף ההולכת בפאה נכרית מה מהני זה, הרי הרואה לא ידע, ויסבור שזו היא... וסוף סוף יבוא לידי פרוצות (פריצות) והרהור". (תשובה שט"ז)

מספר א.ו. מקרית ספר: "בחודש אלול שנת תשס"ה נכנסתי למרן הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א, ושאלתי דהנה הרוב הגדול של הפאות היום מושכות את העין וגורמות ניסיונות לא פחות משיער טבעי המסודר יפה, ואם כן לכאורה אם נבוא לדון מצד קיום המטרה של מצות הכיסוי, לא יועיל כלום מה שטוענות הנשים שאפשר להבחין? והשיב לי בזה הלשון 'כבר כתבתי מכתב בזה, וזה לא מועיל'". (מתוך "הכתר", גיליון 48)

אומר רבי דן סגל שליט"א: "כמה באים ואומרים לי שיש להם ניסיונות מנשים חרדיות שלא צנועות כראוי, וזה נורא! הרי אשת איש הוא חטא חמור שבחמורות! כשהולכים בצורה כזאת שמושך את העין לזרים ולאחרים, זה נורא! כיסויי ראש כאלו שעושים ולבוש כזה, זה נורא! כמה חרון אף כתוב על זה - 'חרב נוקמת נקם ברית', ומבואר שם את כל הצרות שבאות על הדבר הזה - על פגם של קדושה.

כל השמירה על כלל ישראל - 'לא הניח לאיש לעשקם' - זה תלוי ועומד רק ע"י 'מתהלך בקרב מחניך להצילך, והיה מחניך קדוש', ורק על ידי שלא יראה בך ערות דבר". ע"כ. (נאמר בכנס התעוררות בשנת תשנ"ד. הודפס בקונטרס "מי ירפא לך" שיצא מעט זמן לאחר מכן)

אם אשה מתלבשת, מתקשטת ומתייפה בחוץ, באופן שעלול למושך גברים להביט ביופיה, מבואר במאמרי חז"ל ובדברי גדולי ישראל במהלך הדורות שחומרת מעשיה רבה מאד והיא תקבל על כך משמים עונשים קשים.

רבנו יונה ב"אגרת התשובה" כותב: "וצריכה שתהא צנועה שלא יסתכלו בני אדם בה חוץ מבעלה, מפני שהמסתכלין בידה או בפניה יורדין לגיהנם, והיא ענושה בעונש גדול, מפני שהחטיאה אותם ונכשלו בה בני אדם, ולא נהגה צניעות בעצמה". (יום ו', כלל ד')

בספר "ארחות צדיקים" (שער הגאווה) נאמר: "האישה המתקשטת לפני האנשים, בזה היא מדלקת לבם ומכנסת הרהורים בלבם, ובזה עונושה גדול מאוד, שהיא נותנת מכשול לפני רבים. הלא אסרו חכמים להסתכל בבגדי צבעונים של נשים השטוחים בכותל, אפילו כשאינה מלובשת בהן, כל שכן שיש עונש גדול לאישה המתקשטת לפני אנשים המסתכלים בה".

ואלו דבריו של ה"פלא יועץ": "... ועל אחת כמה וכמה צריכה האשה להזהר בזהירות יתירה שלא להכשיל את אחרים, כי האשה ההיא תשא את עוונה, והיא נוטלת חלק בראש, כי המחטיא את חברו הוא רע ומר יותר מההורגו. ולכן תזהר שלא תצא מקושטת בפני אנשים, ותהיה כל כבודה בת מלך פנימה". (ערך "מחשבה")

אומר ה"חפץ חיים" זצ"ל: "ואל יטעה אותה היצר שתינצל מן הדין מפני שהיתה צריכה להתקשט עצמה לפני בעלה שלא תתגנה עליו, כי באמת זוהי טעות, דזהו שייך רק בביתה לבד ולא בשוק" ("גדר עולם", פרק ד'). ישנם

מקורות רבים לכך שהעניין של התקשטות אשה בתכשיטים ובבגדים נאים בפני בעלה, נאמר אך ורק בתוך הבית, ובחוף, אדרבא, שם צריכות הנשים להצטנע כמה שיותר. ניתן לראות מקורות אלו בקונטרס הנקרא "בתוך ביתה" העוסק בעניין זה.

צניעות האשה היא דבר כל כך חשוב, עד כדי כך שכתוב בספר "חסד לאלפים" לרבי אליעזר פאפו זצ"ל בעל ה"פלא יועץ": "כל האשה המרבה ליזהר בדרכי הצניעות הרי זו משובחת, וכמעט כל עונש האשה בעולם הזה ולעולם הבא זכייתה לעולם הבא תלוי בזה". (סימן ג', סעיף ד')

פרק ו' נקדש את שמך בעולם

עניין חמור נוסף שיכול להגרם בעקבות הליכה עם פאה במראה טבעי, הוא עוון חילול השם, שכן אצל אנשים הרחוקים מתורה, ישנם כאלו שכל כך מנותקים ממה שקורה בציבור החרדי, עד כדי כך שהם לא מכירים את נושא הפאות ולא יודעים שנשים חרדיות הולכות עם פאות. כשאנשים אלו רואים נשים חרדיות עם פאות טבעיות, לפעמים הם חושבים שאותן נשים לא מקיימות את ההלכה של כיסוי הראש, והן הולכות בראש מגולה.

בחור מתחזק שהיה בתחילת דרכו בעולם התורה, הגיע יום אחד לעיר בה גרים גם חרדים. שם הוא ראה נשים חרדיות הולכות ברחובות העיר. כשהבחור חזר לביתו, הוא יצר קשר עם אברך שהייתה לו הכרות איתו, סיפר לו על ביקורו באותה עיר, ושאל את האברך: "מדוע ישנן נשים חרדיות שמכסות את ראשן, ולעומתן ישנן נשים חרדיות שהולכות ברחוב כששערותיהן מגולות, והן לא מכסות את ראשן?" כשנשאל הבחור ע"י האברך: "מנין לך שאותן נשים שראית היו נשואות וחרדיות?" השיב הבחור: "ברור שהן היו נשואות וחרדיות, שכן הן הלכו ברחוב עם עגלות ילדים כשלצידן הולכים אברכים". (מפי האברך שאיתו דיבר הבחור)

מעשה נוסף שהיה, הוא באשה שהייתה רגילה לבוא למקום עבודתה בפאה. יום אחד לא התאפשר לה להגיע עם הפאה לעבודה, והיא הגיעה לשם עם מטפחת. ניגש אליה איש חילוני שהיה רגיל להסתובב שם במקום העבודה ושאל אותה: "מה קרה שהיום הגעת עם כיסוי ראש, בדרך כלל את לא מכסה את הראש?" (מתוך הקלטה של בעלה של אחת העובדות במקום, אשר מכירה את המעשה מקרוב)

למסיבת סידור לבנות שהתקיימה בבית ספר בית יעקב, הוזמנה סבתא שלא הייתה דתיה. בתה של הסבתא הסבירה לאמה שהיא תוכל לבוא למסיבה רק עם כיסוי ראש. לאחר שכנועים הסבתא הסכימה, ואכן היא הגיעה למסיבה כששערות ראשה מכוסות. לאחר המסיבה הסבתא כעסה על בתה ואמרה לה: "מדוע אמרת לי לבוא למסיבה עם כיסוי ראש, הרי הנשים האחרות שהיו במסיבה היו בלי כיסוי ראש?" אותה סבתא לא הבינה שבעצם כל הנשים שם חבשו פאות, היא חשבה שהן לא מכסות את ראשן. (מתוך הקלטה של חתן המשפחה אשר מספר את הסיפור)

כשאשה הולכת עם פאה, גם באופן שאנשים מבינים שהיא חובשת פאה לראשה ולא הולכת בגילוי ראש, אם מראה הפאה הוא מראה טבעי, יש בכך חילול השם, משום שאותה אשה עושה עבירה בפרהסיא, שהרי פאה כזו נאסרה על ידי גדולי ישראל, כפי שהוזכר. ידועים גם הרבה מקרים שאנשים הביעו פליאה רבתי על פאות שנשים חרדיות הולכות איתן, שהן יותר יפות ויותר מושכות משיער טבעי, והדבר גרם להם להסתכל על מצוות התורה ועל מקיימיה בזלזול ולדבר על כך דברי גנות, ה' ישמור ויציל.

וכך נכתב ע"י אברכים הפועלים למען חיזוק הצניעות בישראל: "מגיעים אלינו עדויות... מפי אנשים רבים, ששומעים השכם והערב מאחינו הטועים שעדיין לא זכו לשמור תורה ומצוות... אשר הם תמהים ושואלים בפה מלא 'וכי כך מקיימות החרדיות את מצות כיסוי הראש? הרי הם נראות הרבה יותר נאות עם מראה השיער של הפאות שעל ראשם, יותר מהשערות שלנו? הרי הפאה של הנשים החרדיות נראית ממש כמו שיער, ואם כן איזו מצוה הם מקיימים בצורה כזו?' וכשמנסים לענות להם שהעיקר הוא שמכסים את הראש, הם טוענים 'הרי בזה אתם עושים ליצנות מכל תכלית קיום המצוה של כיסוי הראש, שהיא להצניע את המראה הזה ברשות הרבים'". ("הכתר והכבוד לחי עולמים", עמ' צ"ד)

סיפר רבי ניסים יגן זצ"ל: "לא אשכח את אותה הזדמנות בה שידלתי זוג חילוני מרמת גן לחזור בתשובה, והבעל אמר לי 'הרב, אתה מתכוון שאנחנו נהיה כמו החרדים האלה שהנשים שלהם הולכות כמו מיטב האופנה ו'כאלו' בצניעות? כמו הנשים האלה שחובשות פאה נכרית שנראית יותר טוב משיער טבעי? הרי זו צביעות ממש'. הוא אמר, ואני התביישתי". ("נתיבי אור", עמ' תס"ד)

וכה אמר רבי אריה שכטר שליט"א: "פעם לקחו מספר יהודים שרצו לקרובם לתורה ומצוות לחתונה חרדית, בכדי שיראו חתונה יהודית מהי, וכך ירצו יותר להתקרב לדת. בעת שהגיעו והתבוננו הללו באותה חתונה, אמרו 'זה דומה לשלנו, מזה אין אנו מתלהבים. אם הן הולכות בפאות כאלה ולבוש כזה, הרי הן ממש מתדמות לנו', והיה קשה לקרובם לדת". ("דבר ה'", עמ' ר"ס)

את הדברים הבאים אמר רבי אלעזר מנחם מן שך זצ"ל בכנס חיזוק למען הצניעות: "חוסר צניעות בפרהסיא וברשות הרבים גורר בעקבותיו חילול ה' נורא ואיום, מלבד עצם חומר עניין חוסר הצניעות כשלעצמו. נוצר היום מצב רחמנא לצלן, שאצל הערבים, להבדיל, מתנהגים יותר בצניעות מאשר אצל אחינו בני ישראל, והרי זה חילול ה' נורא שהעם הנבחר ירוד ומחולל כבודו בין הגויים". ("ארחות הבית", עמ' קנ"ב)

עוון חילול השם הוא עוון חמור ביותר. רבנו יונה זצ"ל כותב בספרו "שערי תשובה": "חילול השם - עונשו חמור מכל העבירות". (שער שלישי, אות מ"ה)

ב"ספר יראים" מצאנו כתוב: "ולא תחללו את שם קדשי - ומקרא זה נוקב ויורד עד תהום, ובפירוש לאו זה ידו כל הדוים, כי חילול השם ישנו בכמה דרכים ואין להם שיעור, שכל המבזה אפילו מצוה אחת ומיקל כלל (כל שהוא - פירוש 'תועפות ראם') בכבוד שמים, נקרא מחלל את השם. ואם הוא לומד תורה, צריך שישמור עצמו מן הכיעור ומן הדומה לו, ושלא יבוא לידי חשד, שלא יאמרו עליו דבר רע, ואם לא עשה כן, נקרא מחלל השם... ואע"פ שלא נאמר עליו אלא לאו, מצינו עונשו מרובה יותר משאר עבירות". (סימן ש"מ)

ואלו דברי הרמח"ל זצ"ל בספרו "מסילת ישרים": "ענפי חילול השם גם כן הם רבים וגדולים, כי הרבה צריך האדם להיות חס על כבוד קונו. ובכל מה שיעשה, צריך שיסתכל ויתבונן מאד שלא יצא משם מה שיוכל להיות חילול לכבוד שמים חס וחלילה. וכבר שנינו (אבות פ"ד, משנה ה') 'אחד שוגג ואחד מזיד בחילול השם'. ואמרו זכרונם לברכה (יומא פ"ו ע"א) 'היכי דמי (כיצד הוא) חילול השם? אמר רב כגון רב אנא דשקילנא בשרא מטבחא ולא יהיבנא דמי לאלתר (כגון אני שלוקח בשר מקצב ולא נותן את דמי התשלום מיד). ורבי יוחנן אמר כגון אנא דמסגינא (כגון אני שהולך) ארבע אמות בלא תורה ובלא תפילין'.

והעניין, שכל אדם לפי מדרגתו ולפי מה שהוא נחשב בעיני הדור, צריך שיתבונן לבלתי עשות דבר בלתי הגון לאיש כמותו, כי כפי רבות חשיבותו וחכמתו, כן ראוי שירבה זהירותו בדברי העבודה ודקדוקו בה. ואם איננו עושה כן, הרי שם שמים מתחלל בו חס וחלילה. כי כבוד התורה הוא, שמי שמרבה הלימוד בה, ירבה כמו כן ביושר ובתיקון המידות, וכל מה שיחסר מזה למי שמרבה בלימוד, גורם ביזיון ללימוד עצמו, וזה חס וחלילה חילול לשמו יתברך שנתן לנו את תורתו הקדושה וצונו לעסוק בה להשיג על ידה שלימותינו". עכ"ל. (פרק י"א)

בספר "פלא יועץ" נאמר: "חילול השם ידוע שהוא חמור מכל עבירות שבתורה, עד שאמרו רבותינו ז"ל (יומא פ"ו ע"א) שאינו מתכפר אלא עם תשובה וייסורין ויום הכיפורים ויום המוות. אי לזאת יחרד האיש וילפת ויזהר וישמר מכל שהוא חילול השם". (ערך "חילול השם")

פרק ז' כי אתה הוא בעל הישועות

על דברי המדרש: "שנים נתכסו בצעיף וילדו תאומים, רבקה ותמר", אומר האלשי"ך הקדוש: "ותהיה הכוונה להורות, כי לפי רוב צניעות האשה, כן תפקד בבנים, כענין 'אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך'. וזה יורה בזה, כי שנים נתכסו בצעיף שהוא כיסוי ועיטוף יתר, ונפקדו ללדת שנים שנים, ואחר שהיה בשתים, לא מקרה הוא, כי אם בעצה מן השמים על צניעותן ביותר". ("תורת משה", בראשית כ"ד, ס"ד)

במכתב לנשים ש"קבלו על עצמן לחזור למנהג ישראל מקדמת דנא, לכסות ראשן במטפחת ולא בפאה נכרית", כותבים רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, רבי שמואל אויערבאך זצ"ל ורבי ניסים קרליץ שליט"א: "אשריכן שמעשיכן גורמים רושם גדול בשמים, ומשפיעים ברכות וישועות לכלל ולפרט". (מכתב מתאריך ערב ראש חודש סיון תשס"ד)

על דברים שנשמעו מגדולי תורה, ועל עובדה מופלאה שהתרחשה בארץ לפני מספר שנים, מספר אבא לילדה שהייתה חולה במחלה הידועה בשנת תשס"ח, ושהייתה מאושפזת בבית החולים הדסה עין כרם: "היינו אצל גדולי ישראל, והם אמרו לנו שמידה כנגד מידה לא בטלה - אלה הילדים החולים, אין להם שערות כידוע, וכנגד זה אשה שתוריד את הפאה, את השיער היפה של הראש, זה דבר שיכול להיות מידה כנגד מידה, להחזיר אותה (את הילדה) למצב הטוב.

ערב אחד ישבנו פה כמה הורים... אחרי שהילדים נרדמו בסביבות שתים בלילה, (נכח שם) הפרופסור מנהל המחלקה, אמרתי לו 'עכשיו נמצאים פה ההורים לבד, האם תוכל לדבר אתנו...' הוא אמר '... אני לא דתי... ואין לי שום זיקה לדת... בזמנו לפני כמה שנים (בשנת תשס"ד, כשהתעורר העניין שיש איסור תקרובת עבודה זרה בפאות, ונשים רבות נשמעו להוראת גדולי ישראל והפסיקו ללכת עם פאה), הדתיות היה אסור להן ללבוש פאות... בתקופה ההיא שהוציאו את הפאות, היו (במחלקה רק) בין שלושה לארבעה ילדים'. תבינו מה אני מדבר... (היום יש במחלקה) שמונים ואחד ילדים... כולם חרדים. כנראה שהתביעה יותר מאתנו, לא מהחילונים.

... גדולי ישראל, כולם אמרו לי שיוציאו את הפאות, זה הרפואה שלה. זה דבר שיכול לעמוד (לזכותה), לעשות את הרעש הגדול בשמים... אני מבקש

על כל המחלקה פה, יש פה ילדים שנאבקים על חייהם כמו כולם לצערנו הרב. אני מדבר אתכם רק על הדסה עין כרם... שניידר - כבר יש להם שלוש קומות מלאים רק של החולים האלה, של הילדים... בלינסון, יש בשערי צדק, יש בהדסה הר הצופים, יש ברמב"ם, תל השומר. לא חסרים, המחלקות האלה מלאות". ע"כ. (ציטוט מתוך הסרטה של אבי הילדה מדבר)

וזה לא היה רק בהדסה עין כרם, על מה שהתרחש בבית החולים תל השומר ממש באותם ימים, מספרת א.פ. מקרית ספר: "מזה מספר שנים מתנדבת אני במחלקה האונקולוגית [ילדים] בביה"ח תל השומר. מידי שבוע מופיעה אני במחלקה ומעודדת משפחות שבורות. מופנית אני ע"י האחיות אל חדרי החולים החדשים, בכדי לעודד את ההורים ההמומים.

בתקופה בה נמנעו נשות ישראל מחבישת פאה בעקבות פסק מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, הגעתי לביה"ח, אולם, לא היה לי למי לפנות! המחלקה התרוקנה כמעט לגמרי מחולים חרדים! לא רק שלא נכנסו חדשים, אלא גם אלו שהיו, שוחררו לביתם עקב הטבות ושיפורים! אך לדאבונו הרב, לאחר שחזרו הפאות, החמיר המצב במחלקה עוד יותר ממה שהיה קודם, רחמנא לצלן*." ע"כ. (מובא ב"הכתר" גיליון מס' 46 בצירוף מספר הטלפון של מספרת העובדה)

"אירע פעם כי שלוש נשים הגיעו כל אחת בנפרד לאחד ממקורבי איש האלוקים הגאון הקדוש מרן הגר"י כדורי זי"ע (הרב דוד חנניה שליט"א), אשר היה נכנס תדיר לבית הרב, וביקשוהו שיבקש מהרב שיברכם, היות ומחלה קשה מקוננת בתוכן וזקוקות הן לרחמי שמים. הלה עשה אכן כבקשתן וחזר לעיסוקיו. והנה, לאחר כמה חודשים נודע ליהודי הנ"ל כי אותן שלוש נשים נסתלקו לעלמא דקשוט. אך מה שהפליא אותו ביותר,

* לקשר בין הפאות הנכריות למחלה הידועה, נמצא רמז בספר ישעיהו פרק ג' פסוק ט"ז, שם נאמר: "ויאמר ה' יען כי גבהו בנות ציון... הלוך וטפוף תלכנה וגו'". ובפירושו רש"י: "הלוך וטפוף תלכנה - ... ויונתן תרגם 'זפתהן מקפן' - היו קושרות פאות נכריות, קליעת שערות תלושין כורכות עם קליעותיהן שיראו גסות וטופפות". בהמשך הפרק בפסוק כ"ד נאמר: "והיה... ותחת מעשה מקשה קרחה", וכותב על כך רש"י: "מקום שהיו עושות בו המעשה האמור למעלה 'הלוך וטפוף תלכנה', והוא בגובה הראש, שם תהיה מקשה קרחה - מכה המקרחת את הראש".

ששלושתן נסתלקו באותו יום, ובהתבוננות נוספת שם לב הלה כי לשלושתן היה אותו שם.

... הלה שהיה בצער עמוק מכך, נכנס לקודש פנימה אצל הרב הקדוש ושאלו בחרדה 'רבנו, מה סיבת פטירתן של שלש נשים הללו?' הרב השיבו על אתר 'כך היה גזירת המלך!' הלה לחץ שוב ושוב ולא הרפה... 'מה סיבה לגזירות כה קשות, ה' ירחם?' משראה הרב כי הלה לוחץ, נענה ואמר 'דע לך כי אותה מחלה קשה הנפוצה מאד בימינו, הנה יורדת לעולם בגלל לבוש פאה נכרית, והיא מורידה לעולם המחלה, ה' ירחם. ופעמים היא פוגעת באשה החובשת עצמה, ופעמים זה משפיע לאנשים שאין להם קשר כלל לפאה, כי הדבר כבר ירד לעולם ה' ירחם.' והוסיף לו הרב הקדוש 'תראה כי בטיפולים מסויימים במחלה זו, ה' ירחם, נושר השיער, לרמז מן השמים - שיער כנגד שיער'. ע"כ. ("עקבתא דמשיחא" גיליון 252 מפי בעל העובדה הרב דוד חנניה, וכן בגיליון 321)

"סיפר הגאון רבי ניסים יגן זצ"ל, נפגשתי פעם עם מרן הגאון האדיר הגרב"צ אבא שאול זצ"ל, ושאלתיו 'כל כך הרבה סובלים צרות, כל כך הרבה עוברים ייסורים, וכמה מחלות קשות לא עלינו יש, ובפרט שרבתה והתפרצה המחלה הנוראה והאיומה, ובפרט בנשים צעירות, מה אפשר לעשות? מה צריך לתקן?' השיבני מרן זצ"ל כשדמעות זולגות מעיניו 'דע לך, שכל מה שהתפשטה המחלה הנוראה, ובפרט בציבור החרדי, שלא עלינו, כמעט ואין יום שלא שומעים, ה' יצילנו, זה בגלל שיש כאלה שהולכים לא צנוע, בלבוש פרוץ, עם חצאיות קצרות. ותדע לך, שלובשים שמלות קצרות, מגיעות לא עלינו צרות! ויש כאלה אשר הולכות עם פאה נכרית, ובפרט כאלה של דורנו שממש עשוי במומחיות גדולה! למה שלא תשים מטפחת כשרה וצנועה כמו שבאמת ראוי לבת ישראל'. (נאמר בכנס לחיזוק הצניעות שנערך בבני ברק בכסלו תשנ"ט. מובא ב"עקבתא דמשיחא", גיליון 324)

הובא לעיל (פרק א'), שהרב גנס שליט"א שאל את הגרי"ש אלישיב זצ"ל על "פשר כל מה שמתרחש בדורנו, כל הפגעים והמיתות המשוונות עליהם אנו שומעים שוב ושוב?" וענה על כך הרב אלישיב זצ"ל: "שיתקנו את הצניעות, ואז יהיה בסדר".

מספר הרב א.י. מבני ברק: "בתחילת חורף תשע"ב נכנסתי אל מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, ונכדו יבלחט"א שאל בשמי את השאלה הבאה 'לאברך זה ישנו גיס החולה במחלה הנוראה זו הפעם השלישית, וזקוק כעת להשתלת מח עצם, והמצב אינו פשוט כלל. אחותו של החולה, שהיא אשתו של השואל, מעוניינת לקבל על עצמה קבלה חשובה לרפואתו, והיא שוקלת להחליף את כיסוי ראשה מפאה למטפחת. כיום היא הולכת עם פאה פשוטה

סינטטית שאינה משיער טבעי כמו שהלכו פעם, כמו שהסבא אומר [כל הפרטים האלה הדגיש השואל באזני הרב], אבל כעת היא חושבת, אולי היא תקבל על עצמה לא ללכת בכלל עם פאה, אלא רק עם מטפחת. האם זה דבר טוב, או שעדיף לקבל עניינים אחרים חשובים, כגון שמירת הלשון וכיוצא בזה? האם זו קבלה טובה, האם זה דבר גדול? והשיב מרן זצ"ל 'בוודאי, בוודאי, קבלה חשובה'."

בהמשך השיחה עם הרב עלו גם השאלות והתשובות הבאות: "שאלה - 'למרות שגם כעת היא אינה חובשת פאה משיער ממש אלא פאה סינטטית, בכל זאת אם היא תחליף למטפחת זו קבלה חשובה?' תשובה - 'בוודאי'. שאלה - 'בנותיה של השואלת מתביישות בכך שאמן תצא לרחוב במטפחת, כיון שאין זה מקובל כל כך בציבור שלנו, האם צריכה היא להתחשב בהן?' מרן זצ"ל ביטל את השאלה בתנועת יד. שאלה - 'היא רוצה לעשות דבר גדול מאד, את הדבר הכי טוב שהיא יכולה, האם זה באמת דבר מאד חשוב שיכול לעזור?' תשובה - 'בוודאי'. ע"כ. (תרגום מאידיש מתוך ההקלטה של שיחה זו. "סגולה מכל העמים" עמ' 43 ו"הכתר" גיליון 46)

"העיד בנו של הגאון האדיר רבן של ישראל מרן ר' שלמה זלמן אויערבאך זצוקללה"ה, שהיה נוכח כאשר באה משלחת של נשים צדקניות, לאחר שהתרחשו כמה אסונות נוראים מנשות ישראל צעירות ואברכים צעירים שהלכו לעולמם, לא עלינו. התאספו קבוצה של נשים מכל החוגים, ושאלו את מרן הגאון רבי שלמה זלמן זצוק"ל 'בשל מה באה עלינו הצרה הזאת? הרי הקב"ה תובע משהו מאתנו, ואין אנו יודעות מה?' ענה להם מרן הגאון רבי שלמה זלמן זצוק"ל בזה הלשון 'אלעס איז צוליב די שייטלען! - הכל קורה בגלל הפאות!'" ("סיפורים קטנים על מעשים גדולים", עמ' 9. בספר "הכתר והכבוד לחי העולמים" בעמ' קמ"ד גם מובאת עובדה זו, ושם נכתב שהבן של רבי שלמה זלמן זצ"ל שסיפר את הדברים היה רבי ברוך זצ"ל)

"הגאון רבי שלום מרדכי הכהן שבדרון זצ"ל, בכנס ענק בבני ברק בחודש חשון תשל"ז, לאחר שנקטפו שבע נפשות טהורות במשך חמשה שבועות, זעק שמפורש בחז"ל שצניעות מצילה ממיתה, עיין בברכות ס"ב ע"א - צניעות שהייתה בך היא חסה עליך. וצעק על פרצת הפאות שזה נורא ואיום - 'מי יודע מה שסובלים מזה!'" ("סיפורים קטנים על מעשים גדולים", עמ' 9. בספר "הכתר והכבוד לחי עולמים" עמ' תשצ"ה, מפורטים האסונות שהיו באותה תקופה)

"ישנן הרבה עובדות מהשנים האחרונות, שהרבה נשים ראו דברים נפלאים וישועות גדולות למעלה מדרך הטבע, על ידי שקבלו עליהן תיקונים והידורים בצניעות במסירות נפש". (קונטרס "קול קורא", עמ' כ"א)

כעת נביא חלק מעובדות אלו, שהתרחשו בזכות נשים שהתחילו לחבוש מטפחת. מעובדות אלו ניתן לשאוב תוספת חיזוק לחשיבות העניין, לראות עד כמה הדבר נחשב לדבר גדול וחשוב בשמים, ועד כמה הקב"ה חפץ בכך.

עניינו של קונטרס זה, הוא להראות את חשיבות קיום מצות כיסוי הראש עם מטפחת מתוך דבריהם של גדולי הפוסקים והרבנים, אך מכיוון שישנן נשים, ואולי גם גברים, שמעוניינים בקריאת עובדות שכאלו, משום שהדבר יכול לסייע להגברת הרצון והכוח לחבוש מטפחת, הוחלט לצרף לכאן עובדות אלו, והן מובאות בתור נספח לקונטרס.

"אמא של גברת ת.ד. חלתה בגידול ממאיר בראשה, היא קיבלה גם שיתוק לא עלינו, ובעקבות כך אושפזה בבית חולים. קיבלה על עצמה להוריד את הפאה אשר לראשה וללבוש מטפחת. והנה, הגידול נעלם וגם השיתוק. זה היה נס גדול. אך כשהבריאה והגיע למעשה לקיים את נדרה, התמהמהה, ואחר כך שכחה מכל זה והמשיכה ללבוש פאה. אחרי זמן קצר צמח הגידול שוב, והרופאים אמרו שאין לה סיכוי יותר, והנה גם השיתוק חזר. אמרו עליה הרבה תהילים, והאשה, מתוך חולי כשכבר כמעט לא יכלה לדבר, שוב עשתה נדר שמקבלת ללבוש מטפחת, והפעם באמת ומיד. הגידול לאט לאט נהיה קטן יותר, עד שנעלם לגמרי. הרופאים פשוט לא האמינו למראה עיניהם. אשה זו בריאה ושלמה זה כמה שנים, והיא מתפקדת בביתה כרגיל". ("סיפורים קטנים על מעשים גדולים", עמ' 14)

מספרת בעלת המעשה: "אני בחורה רווקה אשר לצערי חולה במחלה כבר שש שנים. לפני כארבע שנים החל שערי לנשור עקב תרופה כלשהיא שנטלתי, אולם לא הייתה אמורה לעשות נשירה. הגעתי למצב מאד לא נעים, במיוחד שמסביב לא יודעים שיש לי הבעיה הנ"ל, והדבר גרם לי לעוגמת נפש איומה. יום אחד התחלתי לבכות נורא ולזעוק אל ה'. בכיתי ובכיתי ואז אמרתי 'רבש"ע, אני מקבלת על עצמי שאם תפסק הנשירה ואני אזכה להתחתן, לא אלך עם פאה נכרית', ובחסדי שמים מאותו שבוע פסקה הנשירה". (הובא ב"עקבתא דמשיחא", גיליון 291)

אשה שהתרחש לאביה נס בעקבות מעבר נשות משפחתה לחבישת מטפחת, מספרת את מה שאירע: "אבא שלי, רב חשוב שליט"א, חלה לפני כעשר שנים בריאותיו. המצב היה קריטי, הוא היה מחובר לחמצן וריאותיו לא תפקדו, והמצב הדרדר עד שכבר לא יכול היה להמשיך כך. החלטנו, שש

בנותיו ואמא שלי, לפעול משהו לרפואתו ולעשות את ההשתדלות ה'טבעית' שלנו כדי לראות ישועות. החלטנו כולנו יחד להחליף את כיסוי הראש שהיה לנו עד עתה לכיסוי ראש לכתחילה. עד אז חבשנו כולנו כיסוי ראש של פאה, וקיבלנו על עצמנו להחליף לכיסוי מבד. אחותי הייתה ממש סמוך לחתונתה וכבר הלכה למדוד פאה, והיה לה קשה מאד לוותר עליה מראש, אך הקריבה זאת למען רפואתו השלמה של אבי, ואכן קנתה כיסוי ראש מכובדים מבד.

באותו זמן שהה אבי בחו"ל וריאותיו כבר כמעט שלא החזיקו מעמד. בדיוק כאשר עשינו את השינוי, נמצא התורם להשתלת ריאות. הוא עבר השתלה מוצלחת בס"ד, ובחסד ה' מאז הוא הבריא וחזר לאיתנו עד מאה ועשרים שנה. ראינו ניסים של ממש ביציאתו ממוות לחיים". ע"כ. ("סיפור קטן - מעשה גדול", עמ' 123-124)

"אשה מבני ברק חלתה ללא עלינו בחיידק הטורף. היא הייתה לפני לידה והגיעה למצב קשה מאד, שהפסיקה לשמוע, וכל הגוף שלה רעד. אמרה האשה 'רבש"ע, אני מבטיחה שאני יותר לא אחבוש פאה'. ברגע זה ממש עצמה את עיניה וראתה את ה'בבא סאלי' בחלום. לאחר כמה ימים היא ילדה תינוק בריא ושלם, ומיד בלידה נעלם ממנה החיידק הטורף. הרופאים אמרו שעוד לא היה להם במחלקה אדם שיצא מהחיידק מהסוג הזה חי. אשה זו מתפקדת ב"ה כבר כמה שנים כרגיל". ("סיפורים קטנים על מעשים גדולים", עמ' 12)

"רופאה מפורסמת צנועה, ספרה שהתקשרה אליה אשה וסיפרה לה שהיא ילדה תינוק בריא ושלם. אחרי עשרה ימים קיבל חיידק בראשו ונהיה צמח במצב קשה, שאפילו העיניים שלו לא זזו. הרופאה... הסבירה לה בעניין כיסוי הראש עד כמה אשה חייבת בכיסוי ראש מלא. זאת הייתה משימה לא קלה כלל, אך בסופו של דבר היא קיבלה על עצמה לעבור למטפחת. תוך כמה ימים הילד התעורר והוא בריא ושלם. הפרטים שמורים במערכת". ("סיפורים קטנים על מעשים גדולים", עמ' 16)

"מ.ס. מספרת שהייתה בחג מחוץ לעיר אצל הוריה. ילדתה בגיל שנה ושמונה חודשים קיבלה חום גבוה. תרופה להורדת חום גם כן לא עזרה והחום לא ירד. לפתע הילדה התכווצה, הסבתא צעקה 'תראי מה קרה לילדה', ומרוב פחד שמה אותה תחת הברז, אך הילדה הכחילה לגמרי. הילדה שהייתה בת שנה ושמונה חודשים נראתה כבת שלושה חודשים מרוב התכווצות. לקחו אותה באמבולנס לטיפול נמרץ, והילדה הייתה שעתיים במוות קליני, וניסו לעורר אותה במכות חשמל, אך ללא הועיל. האמא זעקה לרבש"ע שהיא מקבלת על עצמה להוריד את הפאה ולהפסיק

לסרק פאות (היא הייתה פאנית). ברגע שגמרה בפיה את המילים, הילדה פשוט התעוררה לגמרי, בריאה ושלמה, והיום היא ילדה גדולה ובריאה, והאמא עם מטפחת צנועה". ("סיפורים קטנים על מעשים גדולים", עמ' 17)

הנה סיפור נס שהתרחש בשנת תשע"ג בביתר עילית בגבעה ב': "אחד הילדים אצל המטפלת המסורה הגברת ז. תחי' בלע חתיכת קניידלעך בצורה לא נכונה, והיא נשאבה לו לתוך הקנה. פניו של הילד נהיו כחולות, ולקול זעקתן של השכנות הוא החל לפרפר. המטפלת המבוהלת פרצה בבכיות נוראיות ופנתה לבורא עולם והתחננה 'רבש"ע, את הנשמה אני מוסרת עבור הילדים שלך, אנא רחם עליו, אנא הושיעה נא'. אך כבר חולפים כמעט שלוש דקות שהילד ללא חמצן, והתקוה הולכת ודועכת. אנשי ההצלה כבר הרחיקו ממנה את הילד כדי שלא תראה בעינה את הגרוע מכל.

ופתאום במין הארה שמימית היא הכריזה בקול צעקה ובכיה 'רבון העולמים, אני מבטיחה לך, אם תחזיר לי את הילד, אני מורידה את הפאה לצמיתות, גם לשמחות אלך רק עם מטפחת!' ולמול עיניהם המשתאות של עשרות נשים מהשכונה - נס! נס תחיית המתים של ממש! הילד החל להשתעל, ותוך שניות ספורות פלט את הקניידלעך ופקח את עיניו הטהורות.

... אנשי ההצלה שידועים כבר שאחרי תקרית שכזו, נגרם בדרך כלל נזק בלתי הפיך, אמרו כי עדיין צריך רחמי שמים מרובים, והם לוקחים אותו לבדיקות מקיפות. אולם חסדי ה' כי לא תמו, והתשובה לא איחרה מלהגיע - 'הילד בריא ושלם!' הכריזו הרופאים, 'ותוך ימים ספורים לא ישאר על פניו זכר מכל התקרית הזו'. ע"כ. (מתוך "עקבתא דמשיחא", גיליון 337. מצורף שם מספר טלפון לקבלת פרטים)

במכתב מאת א.ז. נאמר: "ברצוני לספר לכם סיפור על קרובת משפחתי אשר הייתה חובשת את הפאה הנכרית עד מלפני כמה זמן... והיה לה בן חולני, ומאז שהתחילה ללבוש מטפחת וזרקה את כל הפאות, בנה ב"ה נהיה בריא, וראתה עוד ישועות ב"ה". (ספר "דבר ה'" עמ' רנ"ב, מתוך "עקבתא דמשיחא" גיליון 150)

מספר ג.מ. מביתר עילית: "אשתי סבלה מסינוסיטיס כרוני שנים רבות, ולאחר כל הבדיקות הרופא כבר קבע שחייבים ניתוח, ותוך שבועיים ממתי שאשתי הורידה את הפאה הנכרית מראשה, התופעה נעלמה כליל ב"ה כבר שש שנים". (מתוך מכתב של מספר העובדה, "עקבתא דמשיחא", גיליון 247)

לפניכם סיפור מדהים שסיפרה אחת הנשים שזכתה לשנות את כיסוי ראשה למטפחת: "החלטתי להתחזק בנושא כיסוי הראש, ולחבוש כיסוי מבד שהוא 'גלאט' לכל הדעות. במשפחתו של בעלי הייתה אחות מבוגרת כבת עשרים ושמונה, שהתעכבה בשידוכין שנים ארוכות. בתור כלה צעירה במשפחתה נוכחתי לראות שצרה זו מעיבה מאד על שמחת המשפחה... הקדשתי לזכותה את המעבר מפאה למטפחת.

לאחר שקיבלתי על עצמי בלי נדר את החיזוק העצום הזה, סיפרתי זאת לשכנתי, ובשומעה זאת התרגשה עמוקות והחליטה לנצל את ההזדמנות, היא ביקשה ממני שאברך את קרובת משפחתה שהייתה חולה אנושה, שתזכה להתרפא מהמחלה הנוראה רחמנא לצלן, באמונה ששעת קיום מצוה היא עת רצון לקבלת התפילות, ואכן, ברכתי אותה מעומק ליבי.

... בזאת לא תמו הברכות, השכנה לא עזבה אותי לנפשי, עד שהגישה לי את הטלפון וביקשה ממני לברך גם את חברתה שהמתינה לילדים כבר חמש שנים ארוכות ועדיין לא זכתה להיפקד. ברכתי אותן מעמקי לבבי, שבזכות הצניעות תזכינה להיושע במהרה. חשבתי שבכך הסתיים הסיפור, אך ההמשך היה מפתיע ומרגש. כלו המילים מפי לתאר את שהתרחש זמן קצר אחר כך...

אך כחודש חלף מאז החלפתי את כיסוי הראש למטפחת, וגיסתי התארסה!!! התברר למפרע שהשידוך הוצע שלושה ימים לאחר שהתחזקתי לישועתה. כעבור חמישה חודשים, הזמינו אותי לסעודת הודיה של האשה שברכתי, שנרפאה מהמחלה לחלוטין באורח פלא! ולאחר כעשרה חודשים מיום התחזקותי, ומן הברכה הרותחת שיצאה באותם רגעים מפי, זכיתי לשלוח מתנה ליולדת המאושרת, שזכתה להולדת בת בניסים גדולים לאחר חמש שנות ציפייה! תדהמה עצומה מילאה אותי, בראותי את גודל הזכות בשמים, ועד כמה היא חביבה לפני בורא עולם! "ע"כ. ("סיפור קטן - מעשה גדול", עמ' 137-136)

"אחת עשרה שנים עברו על אשה מיום חתונתה, ועדיין לא נפקדה בפרי בטן. כמה נחלי דמעות, תפילות ותחנונים כבר שפכו. כבר דרשו ברופאים ועשו כמה סגולות, ועדיין מצפים לישועת ה'... נתעורר בה רוח טהרה, והבינה כי אכן הגיעה השעה להחזיר עטרה ליושנה בכיסוי ראש כהלכה, ואמרה לקבל על עצמה להתעטר במטפחת צנועה במקום הפאה שחבשה לראשה זה אחת עשרה שנה. סיפרה הדבר לאחותה ואמרה שאולי זו סגולה נכונה להפקד בבנים. שמעה האחות והשתכנעה שזה צעד נכון, ואמרה 'כדי שהדבר לא יהיה לך קשה, גם אני אלך בעקבותיך, גם אני אסיר את הפאה ואלך בכיסוי ראש'.

אחות קטנה ארוסה הייתה להם... (אשר אמרה שכעת) כאשר האחיות כבר הולכות במטפחות, גם היא תעשה כן... לא עברה שנה, והאשה נפקדה בשלישיה, בריאים ושלימים. הדבר היה לפלא בעיני כל המשפחה, הם ראו בחוש כי יש מנהיג לבירה המשלם לאיש כמעשהו מידה כנגד מידה". ע"כ. (סיפורים קטנים על מעשים גדולים", עמ' 11)

"שחה הרבנית שפירא שתחי', אשה אחת התלוננה כי אחד מבניה סר מדרך ה' עד שכבר היה מחלל שבת ועובר על התורה רחמנא לצלן. הרבנית ייעצה לה שתחליף מפאה למטפחת, ולמרבה הפלא תוך כמה ימים מאז שביערה את הפאה, החל בנה לקבל הרהורי תשובה, עד שחזר בתשובה לגמרי בתוך ימים ספורים". (ספר "דבר ה'" עמ' רס"ז, מתוך "עקבתא דמשיחא" גיליון 177)

"התקשרה אלינו אשה מסויימת מחסידות מאד מכובדת, ובפיה בשורה טובה - 'החלטתי להחליף מפאה למטפחת... לאחר ניסיונות שעברו עלי בנושא ובעידוד מנשים צדקניות, החלפתי למטפחת. בעלי שיחיה, כבר מחפש חצי שנה שיזמינו ממנו ספר תורה, אך מן שמיא הכל התעכב. והנה פלא, בו ביום שהחלפתי למטפחת, יצרו עמו קשר וביקשוהו לכתוב ספר תורה במחיר הגבוה, בדיוק כמו שרצה". (ספר "דבר ה'" עמ' רע"א, מתוך "עקבתא דמשיחא" גיליון 180)

בנוסף לעובדות שהובאו כאן, ישנם בכתוב ושלא בכתוב עוד הרבה סיפורים על ניסים וישועות שנשים ראו בזכות חיזוקים וקבלות בענייני צניעות, כשרבים מהם עוסקים במעבר מפאה למטפחת.

פרק ח' התגברות על הניסיון

ישנן נשים אשר "מצד אחד רוצות מאד (ללכת עם מטפחות), ומצד השני מתייחסות מאד להסביבה, חברותיהן וקרוביהן שישאלום מה קרה לך? למה לך כך, הלא יש להשיג פאות מהודרות בהכשר? מה פתאום נהיית קיצונית? מאיפה בא לך זה? וכדומה. אולי הבעל מבקש כך ומקשה עלייך - את לא צריכה להתייחס לזה, כי עוד מעט ישקוט ויתרגל למה שתרצי את, אל תתפעלי.

וכל זה הוא דברי היצר הרע המסית ושם את דבריו בפייהם של אלו, והם נעשו שלוחיו. או לפעמים אפילו בשלא מסיתים אותה ולא אמרו כלום, אלא שהיא מעצמה מכניסה מורך בלבה, וחוששת אולי יחשבו עליה בזלזול ויסתכלו עליה מוזר, ולבה נהיה קשה עליה כאבן, לא יודעת אם להתייחס לכל אלו הדברים או להסיח דעתה מכל הסביבה ולהתחזק ולהתגבר פעם אחת ולתמיד, וכאן הוא הניסיון שלה... שזה התיקון שלה בעניין זה.

אבל זה רק ניסיון, כי באמת ברגע שתקבל על עצמה כך ותסיח דעת מכל האמור, ותדבק מחשבתה לשמחת המצוה ובחשיבותה, במה שהיא עושה לכבוד ה' יתברך, ותחשוב על כל הטוב אשר תקבל מאת ה', ברכה בהווה ושכר בעתיד לעתיד לבוא, ויגבה לבה בדרכי ה', אזי תיכף ומיד אחרי ההתחלה יערב לה מכאן ולהבא, כי רק ההתחלה היא קשה, כמו שכתוב ברש"י על הפסוק 'ועתה אם תקבלו עליכם וכו'', שכל ההתחלות קשות ואח"כ יערב להאדם. וכמו כן רואים את זה במציאות אצל אלו הנשים שדעתן קלה עליהן להתפתות להיצר הטוב ולבוראן, שמרגישות אח"כ מאד מאושרות. ובתנאי שהחלטה בלב היא בחוזק ולא ברפיון ובהיסוס.

... וכשאין אפשרות להתגבר נגד הטבע, יש עוד עצה, לעשות הדבר בשלבים קטנים, וכגון למשל כשאי אפשר להתגבר נגד הבושה שבדבר, אפשר בפעם הראשונה לצאת רק לחצר במטפחת, וזה לא כל כך קשה, ואע"פ שאפשר לראות מהרחוב לתוך החצר, וכן כמה פעמים. ואח"כ פעם אחת לצאת לבית הכנסת ביום כיפור במטפחת, שבזה כבר ישנם הרבה שעושים כך ואין זה כל כך בולט. ואח"כ פעם סתם כאילו שכחה ללבוש הפאה או כאילו הייתה

ממהרת וכדומה. וכך לאט לאט תשבר החומה*." ע"כ. (קונטרס "התנערי מעפר קומי" מהרב ד"תהלות ישראל" שליט"א, עמ' י"ח - י"ט)

* עוד נאמר שם בקונטרס "התנערי מעפר קומי": "והנה עיקר הקושי כפי ששמענו הוא, כי נראה להם לפי הסתכלותם במראה, שיהיו נראות כעורות ומוזר מאד בלי שערות הראש. והנה היודע ומכיר ענייני הטבע, הדבר פשוט שיש כאן טעות עצומה, כי הנה הטבע של האדם הוא בהסתכלו על דבר שאינו רגיל אליו [ובפרט אם רגיל להיפך בעניין הזה, ומכל שכן אם הוא בטבע מפונק ביותר], הרי כל דבר שאינו רגיל אליו נראה לו מוזר ואינו מוצא חן בעיניו.

ולמשל נתפוס דוגמא, ידוע כי אדם שאינו רגיל לשמוע הקול שלו מוקלט, כששומע את זה בפעמים הראשונות אין קולו מוצא חן בעיניו, ונראה בעיני עצמו שאינו יפה כלל ושאינו לו טעם כלל, ויתמה ויאמר, האם זה הקול שלי? ואינו יכול לסבלו. ושאר אנשים יאמרו, אדרבה, זה יפה מאד, ומוצא חן בעיני כולם, אבל כך הוא הטבע. וכמו כן אדם שאינו רגיל להסתכל במראה או שלא הסתכל כל ימיו במראה ולא ראה איך הוא נראה. בפעמים הראשונות יראה בעיניו מוזר מאד, ולא ימצא חן בעיניו כלל מראהו. רק אחרי שיתרגל לראות את מראהו ולשמוע את קולו, לאט לאט ימצא דווקא חן בעיניו ככה. אבל כל זמן שלא רגיל, הרי חוק הטבע גורם לו שיהיה לו הרגשה מוזרה בזה.

הנה הארכתני בכל זה כדי להבין שאין להתייחס ולהתפעל לכל זה. ויש לדעת כי יצר לב האדם מרמה ומטעה את לב האדם לדרכו הרע, ובכל שכן מי שיצרו כבר נעשה שליט על לבו, הרי הוא בוודאי בקל מבלבל שכלו והרגשותיו. ועל כן יש לדעת את האמת הברורה, שכל מה שהתורה הקדושה ציותה עלינו, יש לו חן גדול מאד, וזכות המצוה שהאדם עושה לשם שמים מעלה עליו חן, וככתוב (משלי ה' י"ט) על התורה הקדושה, שהיא 'אילת אהבים ויעלת [ומעלת] חן וגו', וכדמפרש בגמרא (עירובין נ"ד ע"ב) שהתורה הקדושה מעלת חן על האדם, וברש"י שם 'נותנת לו חן, שהכל מנשאין אותו'. הרי לנו מקרא מפורש ששמירת התורה הקדושה ומצותיה היא המעלת חן על האדם בוודאי.

והטעם הוא פשוט, שהרי הקב"ה עשה את התורה הקדושה עבורנו והוא בראנו כדי להיטיב לנו. ואם כן, בוודאי כמו שכל אב רוצה בטובת בנו בכל עניין ושיהיה לו חן בלי גבול וכדו', כמו כן הבורא ברוך הוא אשר בידו נפש כל חי ובידו לעשות ולייצר כל אדם כחפצו ורצונו יתברך, והוא אוהב את כל אחד ואחד מאתנו, כי בנים אתם לה' וגו', על כן בוודאי שבחר עבורנו לכל אחד ואחד מה שמתאים לו ביותר, ושימצא חן בעיני אלוקים ואנשים, [ורק אם האדם מרחיק את עצמו מהקב"ה, אזי הוא מאבד את החן שלו].

"נשים רבות מספרות, כי ע"י שהחליפו למטפחת הן מרגישות רגשי טהרה, רוממות הנפש, קירבה להשי"ת. ובפרט מרגישות הן רוגע ושלוה שמכסות את הראש בכיסוי שהוא לכתחילה, בלי להכנס למחלוקות ולספיקות".
(דברי שלום, עמ' קכ"ז)

ניתן בהחלט להבין שעלול להיות קשה לאשה לעשות את השינוי המבוקש ולעבור מלבישת פאה ללבישת מטפחת, אך יש לדעת שלכל אחד מאתנו יש רצון פנימי ואמיתי לעשות את רצון בוראנו וללכת בדרך התורה באופן

על כן פשוט שכל צעד שהאדם עושה להתקרב לה' יתברך הרי זה מוסיף לו חן גדול. ומה שנראה לו אחרת, הרי זה רק מסמייית עיני היצר הרע, כדי שיהיה לו ניסיון. אבל ברגע שיעמוד אדם איתן ויתגבר על יצרו, לאט לאט תתבטל הקליפה של יצרו ותתגלה הצורה הנכונה, ויתוסף לו חן וכבוד אשר יתן ה' להולכים בתמים.

וצריכים בזה לסמוך ולבטוח בה', ואז ימצא חן לפניו יתברך, וככתוב שיתן ה' יתברך חן להולכים בתמים ובוטחים בה'. ולכן לפעמים ישנם שרוצים לשפר בעצם (בעצמם) את החן שלהם, ועל כן שמים כל מיני כיסויים שונים. ובוה לפעמים לא מצליחים להעלות את החן, ואזי יש להם קצת טינא בלבם שבאמת אבדו חינם ע"י שהסירו את הפאה. אבל הסיבה היא, כי הם מנסים לעזור לעצמם. וזה הכלל בכל העניינים, שכשאדם סומך ובוטח רק בה' לבד, אז ה' יתברך תומך בו ודואג עבורו, ככתוב 'השלך על ה' יהבך', ואז 'הוא יכלכלך'. אבל מי שחושב לסייע בידיו של ה' יתברך ולהוסיף מעצמו, אזי אומרים לו, אם אתה חושב שתוכל, אזי תמשיך לעזור לעצמך, ולא דואגים עבורו מן השמים. ועניין זה הוא בדוק ומנוסה בכל עניין ועניין.

... ולכן לענייננו, בשעה שצריכה לקבל חן מכח המצוה, וזה הוא עניין רוחני, וצריכה לסמוך לגמרי על כח הרוחני והמצוה, ותקבל חן כמו אסתר המלכה, שכתוב בפסוק 'ותהי אסתר נושאת חן בעיני כל רואיה', ובחז"ל שבאמת ירקרוקת הייתה, אלא שחוט של חסד משוך עליה, וזה הדבר אשר דברנו. וזה החן הרוחני הרי הוא משפיע וניכר אפילו להגויים, כמו שאצל אסתר - 'בעיני כל רואיה'. ה'חתם סופר' בצוואתו כשכתב לאסור ליוצאי חלציו ללכת עם פאה, כתב 'וה' ימציאכם חן וחסד וחנינה'.

ועל כן אין להם לכל אלו הנ"ל לדאוג על כל זה, אלא לבקש מאת ה' שיוכלו להתגבר על יצרם ולעמוד בנסיונם ולעשות רצון ה', ואז ישכנו בטח, ושלוה ישכון באהליהם, וכברכת הזוהר הקדוש שהנוהרים בצניעות יתירה, מתברכים בכל מיני ברכות משמים ממעל. ועל כן בוודאי תתברך גם בברכת חן וכבוד... ונוכה כולנו לתיקון השלם ולגאולה השלמה במהרה בימינו". ע"כ. (עמ' י"ט - כ"א)

הנכון והראוי, וכפי מילות התפילה המובאת בגמרא (מסכת ברכות דף י"ז ע"א): "רבון העולמים, גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב? שאור שבעיסה (יצר הרע שבלבבנו המחמצינו - רש"י) ושעבוד מלכויות. יהי רצון מלפניך שתצלינו מידם, ונשוב לעשות חוקי רצונך בלבב שלם".

וברמב"ם נאמר שאפילו אדם שלא מוכן לשמוע למה שההלכה מחייבת אותו, באמת "הוא רוצה להיות מישראל ורוצה הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות, ויצרו הוא שתקפו" (הלכות גרושין פ"ב, ה"כ). וזו היא לשונו של רבי חיים מוולאז'ין זצ"ל בספרו "נפש החיים": "רצון הפנימי המכתיר נפש מישראל מצד היראה, אינה נפסקת לעולם". (שער א', פרק י"ח)

הרצון האמיתי אם כן, כבר קיים בנו, מה שמוטל עלינו בסיעתא דשמיא הוא לגלות את אותו רצון, לחזק אותו, ולהגיע דרכו לכלל מעשה. אל לנו להדחיק את הרצונות הטובים שבנו מחמת בושה, אי נעימות, או חששות אחרים. כיהודים עלינו לקיים את הנאמר "ויגבה לבו בדרכי ה'", ולהראות לאבינו שבשמים את המסירות שלנו כלפיו.

נזכור את דברי ה"ספר חסידים" שכתב: "כל מצוה שאין לה דורש ואין מי שיבקש אותה, תדרשנה, לפי שהיא כמת מצוה. ומצוה שאין לה רודפים, רדוף אחריה לעשותה, שהמצוה מקטרגת ואומרת 'כמה גרועה אנכי שנתעלמתי מכל וכל'". (אות ק"ה)

ידועים גם דברי חז"ל שאמרו "לפום צערא - אגרא (לפי הקושי והצער שיש בקיום מצוה, כך גודל השכר)". אם כן, בוודאי שאין לשער ואין לתאר את השכר העצום והרב שתקבל מי שתעבור למטפחת, ואשריה ואשרי חלקה לעד ולעולמי עולמים.

פרק השלמה

תקרובת עבודה זרה בפאות

כשעוסקים בסוגית הפאות שבימינו, יש לתת את הדעת על כך, שרוב רובן של הפאות היום מיוצרות משיער של תקרובת עבודה זרה. מדובר על שיער שמקורו מבתי עבודה זרה בהודו, שם יש למעלה ממיליארד אנשים ונשים המאמינים בדת הנפוצה שם, אשר גוזזים את שערם לשם עבודה זרה ונותנים את השיער מנחה לאליל. לאחר שהשיער ניתן לאליל הוא מועבר לסוחרים אשר משווקים את השיער למדינות רבות בעולם.

תקרובת עבודה זרה אסורה בהנאה, וכפי שפוסק ה"שולחן ערוך": "אליל אסורה בהנאה, היא ותשמישיה ונויה ותקרובתה". (יו"ד סימן קל"ט, סעיף א')

וברמב"ם נאמר: "עבודת כוכבים ומשמייה ותקרובת שלה וכל הנעשה בשבילה אסור בהנאה, שנאמר 'ולא תביא תועבה אל ביתך'. וכל הנהנה מאחד מכל אלו לוקה שתים, אחת משום 'ולא תביא', ואחת משום 'ולא ידבק בידך מאומה מן החרם'". (הלכות ע"ז פרק ז', הלכה ב')

תקרובת עבודה זרה יש לאבדה, וכתב על כך הרמב"ם: "כיצד מאבד עבודת כוכבים ושאר דברים האסורים בגללה, כגון משמייה ותקרובת שלה? שוחק וזורה לרוח או שורף ומטיל לים המלח". (הלכות ע"ז פרק ח', הלכה ו')

מצאנו בשני מקומות שדין תקרובת עבודה זרה חמור אף יותר מעבודה זרה עצמה. המקום הראשון הוא מה שנפסק ב"שולחן ערוך" (יו"ד סימן קל"ט, סעיף ב'): "אליל... של עובד כוכבים, ותשמישיה ונויה, יש להם ביטול, ותקרובתה אין לה ביטול". הגמרא (ע"ז דף נ' ע"א) לומדת שאי אפשר לבטל תקרובת עבודה זרה ולהתירה, מהפסוק "ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים". פסוק זה נדרש בגמרא כך: "מה מת אין לו בטילה לעולם, אף תקרובת עבודת כוכבים אין לה בטילה לעולם". אחד מהטעמים לכך שאין ביטול לתקרובת עבודה זרה מובא במהרש"ל בביאורו לסמ"ג "עמודי שלמה" (חלק מצוות ל"ת, אות מ"ה), וזה לשונו: "ואפשר על דרך הקבלה, (מפני) שהיא קולטת מיד רוח הטומאה".

המקום השני אשר בו רואים שדין תקרובת עבודה זרה יותר חמור מעבודה זרה עצמה, נמצא בדברי הרמב"ם בהלכות טומאה וטהרה, וזה לשון

הרמב"ם לגבי דין התקרובת: "תקרובת עבודה זרה מטמאה במגע ובמשא כנבילה" (הלכות שאר אבות הטומאה פ"ו, ה"ז). דין טומאתה של עבודה זרה עצמה יותר קל מדין התקרובת, וכפי שפסק שם הרמב"ם (ה"ב) לגבי עבודה זרה עצמה, שהיא "אינה מטמאה במשא". לשיטת רבי יהודה בן בתירא (במסכת ע"ז דף ל"ב ע"ב) דין הטומאה של תקרובת עבודה זרה חמור אף יותר, שכן היא מטמאה אף באוהל כשם שמת מטמא באוהל.

בשנת תשס"ד הייתה התעוררות גדולה בקרב הציבור בעניין איסור תקרובת עבודה זרה שיש בפאות נכריות. נשות ישראל הפסיקו לחבוש פאות באותו זמן, ורבות מהן אף שרפו את פאותיהן.

באותה עת נשלחו שליחים מיוחדים להודו על ידי הרב אלישיב זצ"ל, הרב וואזנר זצ"ל ורבי ניסים קרליץ שליט"א, במטרה לבדוק יותר לעומק האם שיער מהודו אכן אסור משום תקרובת עבודה זרה. אותם שליחים חזרו מהודו, ומסקנתם הברורה הייתה שהגוזזים שערם בבתי העבודה זרה אשר שם, אכן מתכוונים לעשות זאת עבור אלילים ויש לאסור את הפאות.

הרב וואזנר זצ"ל כתב במכתב מאותה תקופה: "מי יודע אם גם זה גרם להרבה מקרים גופניים ונפשיים בבתי ישראל".

רבנים רבים נוספים, הן מארץ ישראל והן מחו"ל, חתמו באותו זמן על כך שאין ללבוש פאות מחשש לאיסור תקרובת עבודה זרה.

באותה שנה הוקם גוף כשרות על מנת לפתור את בעיית החשש לתקרובת עבודה זרה בפאות. תוך תקופה קצרה מאד החל אותו גוף לתת תעודות כשרות לחנויות הפאות ולפאניות. מאז עברו כמה וכמה שנים, כשהרבה נשים ממשיכות לקנות ולחבוש פאות, בהסתמך על כשרות זו.

בשנת תשע"ז, בעקבות חששות שעלו, החלו יהודים לבדוק את הנושא מחדש. הבדיקות והחקירות שלהם הביאו למסקנה שבזמן הזה אחוז הפאות המגיעות מהודו הגיע לממדים גדולים מאד. כמעט כל הפאות המשוקות בעולם, מקור שערן הוא מבתי העבודה זרה שבהודו. כמו כן עלו חששות כבדים לגבי האפשרות לסמוך על הכשרות שניתנה לפאות. באותו זמן יצא כרוז מכמה רבנים ומורי הוראה חשובים האוסר את הפאות, גם את אלו הנושאות הכשר (דבר הכרוז מובא להלן).

למרות הנתונים שהתפרסמו, היו כמה רבנים שניסו לחפש צדדים דרכם אולי יהיה ניתן להקל בעניין. היו גם קצת רבנים שעל פי דברים שנאמרו בפניהם, כתבו מכתב בו נאמר שניתן להקל בפאות זולות, בנוקבם אף מחיר אשר לפי דבריהם פאות אשר מחירן הוא ממחיר זה ומטה, ניתן לקנות אותן.

אכן, אברכים חשובים ביחד עם צוות חקירה מחו"ל, המשיכו לחקור את הנושא. השיגו עוד תמונות וצילומי וידאו מהודו, ראיינו עוד אנשים מבתי העבודה זרה אשר שם, ראיינו עוד סוחרים ופאניות, ונחשפו לעוד מסמכים בעניין. ככל שהם חקרו יותר, כך נעשה יותר ברור ומוחלט, שכמעט כל הפאות בעולם, הן הפאות היקרות והן הפאות הזולות, עשויות משיער המגיע מבתי העבודה זרה בהודו. הוכח שגם רוב השיער המסתובב בעולם שמוצהר כשיער המגיע ממדינות אחרות ולא מהודו, הוא בעצם שיער הודי לכל דבר, והוא אסור באיסור של תקרובת עבודה זרה. התברר ששייך מאד ששיער עליו מצהירים סוחרים בעולם שהוא מגיע מכפרים ואינו קשור לעבודה זרה (שזהו שיער שיש פאניות שקונות אותו), הוא כן שיער שמקורו מבתי עבודה זרה, ואותם סוחרים אינם דוברים אמת. הובהר שלא ניתן לזהות בוודאות על שיער מאיזו ארץ הוא הגיע אם לא היה מעקב אחר אותו שיער משעת גזיתו. עוד נודע שבוודאי הגוזזים את שערם בבתי העבודה זרה מתכוונים ממש לתת תקרובת לאליל, ושמתקיימים כל התנאים הנדרשים בכדי שיחול כאן האיסור של תקרובת עבודה זרה.

לאור גילויים אלו הובהר שגם אם היו רבנים שרצו בתחילה להקל או לכל הפחות להקל בפאות זולות, זה היה רק משום שלא היה בידיהם את המידע המלא וההוכחות הברורות מהשטח. רבים מאותם רבנים שחשבו בתחילה שיש מקום להקל, הודו לבסוף שאכן הנתונים שונים ממה שהם חשבו, ויש להחמיר בדבר.

נביא כעת מדבריהם של גדולי ישראל בעניין זה:

הרב אלישיב זצ"ל כתב במכתב מה' סיון תשס"ד: "הנני שב לגלות דעתי כי לאור העובדות המעשיות שהביא הגרא"ד דינר שליט"א דיין בלונדון, אין להשתמש בפאות נכריות העשויות משיער אדם שהובא מהודו".

עוד על דעתו של הרב אלישיב זצ"ל, כתב תלמידו הרב משה מרדכי קארפ שליט"א במכתב מתאריך ט"ז כסלו תשע"ח: "אודות הפאות הבאות מבתי העבודה זרה שבהודו... רבינו זי"ע שמע היטב כל טענות המפקפקין בזה

בע"פ ובכתב, ועמד בתוקף על כך, והשיב להם תשובות ניצחות במכתבו שנדפס ב'קובץ תשובות' ח"ג סימן קי"ח... דעת רבינו זצ"ל מבוארת היטב בתשובתו שם דאפילו אם היה הרוב לא מהודו, אין לסמוך בזה על רוב כדי להקל, זאת מאחר דהרוב הניכר של השערות של הפאות באות מבתי העבודה זרה שם. גם ביאר היטב שם דגם כשהרוב שלא מהודו, הדבר אסור משום קבוע".

במכתב מיום ל"ג בעומר תשס"ד מאת הרב וואזנר זצ"ל ויבלט"א רבי ניסים קרליץ שליט"א כתוב: "היות שע"פ הידיעות שהגיעו אלינו, גזיזת השערות שם נעשה לשם עבודה זרה, ויש בזה ספק תקרובת עבודה זרה האסורה בהנאה, אף שיש צדדים בהלכה זו, דעתינו דעת תורה, כיוון שהדבר נוגע לפגם עבודה זרה החמור, על כן אין להשתמש בכאלה מכאן ואילך". יש לשים לב שהמכתב נכתב בשנת תשס"ד, בזמן שרק התחילה להתעורר פרשת התקרובת עבודה זרה בפאות, ועדיין הרבה דברים בעניין זה לא היו ידועים. היום כנזכר, ישנו מידע רב המצביע על כך שמדובר על תקרובת עבודה זרה וודאית.

בכרוז מאת גדולי רבני בד"ץ ה"עדה החרדית" מתאריך כ"ב אייר תשס"ד נכתב: "השערות מארץ הודו שסתמם הם מהנגזזים לשם עבודה זרה מבית תיפלתם, הן ותערובתם, יש עליהם דין תקרובת עבודה זרה ואסורים בהנאה מן הדין".

לגבי פאות עם הכשר, האחראי על הכשרות מטעם אותו גוף שנותן את ההכשר, אמר בעצמו (כפי שניתן לשמוע בהקלטה של דבריו), שאין שום דרך לפקח על שיער הפאות משעת גזיזת השיער. הוא גם סיפר שבדיקת מקור השערות הינה רק בדיקה מדגמית, ואופן הזיהוי האם השיער הוא מהודו או לא, נעשה ע"י מישוש השיער והרחתו. נודע גם שהביקורים מטעם ההכשר במפעלי השיער בחו"ל נעשים לעיתים רחוקות. נתונים אלו ועוד, מלמדים באופן ברור על כך שלא ניתן להסתמך על כשרות זו.

גם מראיונות עם סוחרי שיער, בעלי מפעלי שיער בחו"ל, פאניות ובעלי חנויות של פאות, התברר שההכשר לא נותן מענה לחשש הגדול של האיסור. עוד נודע שבהרבה חנויות עם תעודת הכשר אין פיקוח, ונמכרות בהן פאות שלא עומדות כלל בדרישות ההכשר.

דיינים חשובים וידועים, רבי חיים מאיר וואזנר שליט"א, רבי שריאל רוזנברג שליט"א, רבי יהודה סילמן שליט"א, רבי שמעון בעדני שליט"א ורבי משה מרדכי קארפ שליט"א, חתמו על כרוז שיצא בבין המצרים תשע"ז, אשר בו נאמר:

"כפי שעלה בידינו בבירורים, אי אפשר לסדר בשום אופן השגחה על דבר זה, ואפילו שיער הבא ממדינות הרחוקות מהודו, יכול להיות מקורו בהודו. וכמובן שאי אפשר לסמוך על המפעלים, היבואנים והסוחרים, האומרים שהם בעצמם גזזו את השיער במקומם. וחייבים ע"פ ההלכה שיהיה פיקוח צמוד של משגיחים יהודים יראי שמים משעת גזיזתו ועד סוף, דבר שאינו אפשרי כלל. ועל כן דעתנו דעת תורה שכל ההכשרים שניתנו בזה, אין בהם ממש ואין לסמוך עליהם, ושומר נפשו ירחק מהם".

בהמשך חתם על כרוז זה גם רבי עזריאל אויערבך שליט"א, וכן רבנים חשובים אחרים הביעו את דעתם שדברי כרוז זה צודקים, ואין לחבוש גם את הפאות הנושאות הכשר.

רבי משולם משולמי שליט"א כתב בכ"ו אדר תשע"ח: "לא יתכן ליתן הכשר בזה, וגם אלו שמגיעות מברזיל וכו' אינן נקיות מחשש תקרובת עבודה זרה. ואחר החקירה היסודית נראה כי קרוב לוודאי מקור כל השערות הוא מהודו, מהתקרובת שלפני העבודה זרה שלהם".

רבי חיים קנייבסקי שליט"א נשאל בשנת תשע"ח: "כידוע כיום יש רק הכשר אחד על פאות, ואותו הכשר לא מקפיד להשגיח שמשעת הגזיזה לא יהיה משיער שנגזז לשם עבודה זרה... השאלה האם למעשה... יש להחמיר ולא לקנות פאות מההכשר הנ"ל?" ענה על כך הרב שליט"א: "לא לקנות".

כשהוא נשאל האם יש למחות בנשים שלא מקפידות על הפסק של הרב אלישיב שהורה לא ללבוש את הפאות? תשובתו הייתה: "וודאי צריך למחות".

על השאלה: "האם למעשה אפשר להקל, שיש טוענים שהוא גזירה שאין הציבור יכול לעמוד בזה?" ענה רבי חיים שליט"א: "לא להתיר בשום אופן".

שאלה נוספת שנשאל רבי חיים שליט"א: "האם אפשר להודיע שמי שמבער הפאות שיש בהם חשש שיער אדם שהוא בספק תקרובת עבודה זרה, שגורם להסיר חרון אף ויזכה לאריכות ימים ושנים, ומי שלא מבער הפאות הנ"ל הוא גורם חרון אף בעולם ומכניס עצמו ומשפחתו בסכנה?" תשובתו

של הרב שליט"א לשאלה זו הייתה: "נכון". (תשובותיו של רבי חיים שליט"א מצוטטות מתוך הקלטה של דבריו)

חשוב לציין, שבכדי להבין היטב את אמיתות הדברים הנאמרים בפרק זה ותוקפם, יש להחשף למידע יותר רחב ומקיף מהמובא כאן. במסגרת זו הבאנו את תמצית הדברים. ניתן לקבל מידע נוסף בעניין תקרובת עבודה זרה בפאות דרך כתובת המייל שמופיעה בשער קונטרס זה.

עוד יש לדעת, שעל פי בדיקות שנערכו, בהרבה פאות סינטטיות מעורב שיער טבעי (אפילו אם כתוב על הפאות מאה אחוז סינטטי), ועל כן גם באותן פאות ישנו חשש רב לתקרובת עבודה זרה. גם אם רוב השיער באותה פאה הוא סינטטי ורק מקצת מהשיער הוא מהודו, הפאה תהיה אסורה, כפי שנכתב במאמר מאת רבי איתמר מחפוד שליט"א, אב"ד ומו"ץ באשדוד: "פשוט דבפאה סינטטית שמערבים בה שיער טבעי מהודו האסור כדין תקרובת וכאמור, אינו בטל, כיון שהוא דבר חשוב וכל מטרת עירובו עם השיער הסינטטי הוא כדי ליפות ולשפר את החזות המראה הכללי של הפאה. גם הוא נותן לשיער הסינטטי יציבות ומעמד, כאשר יעידו על כך כל היצרנים.

... על כל פנים העולה מכל הנ"ל, דאף להרמ"א אסור בפאה, לפי שהשיער חשוב ולא בטל אפילו במין בשאינו מינו... ובר מן דין, דעת ה'שולחן ערוך' (יו"ד סימן ק"מ ס"א) דעבודת כוכבים ומשמשיה ותקרובתה אוסרים בכל שהוא, שאם נתערב אחד מהם אפילו באלף, כולן אסורות, ולא מחלק בין דבר חשוב לאינו חשוב, ואם כן לכאורה לא שייך כלל ביטול כבשאר איסורין". עכ"ל.

מעשה מחזק שהתרחש בשנת תשס"ד, אותו סיפר רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, היה כך: "לאחר הסערה הגדולה שפרצה בציבור שאסור ללבוש פאה נכרית הבאה מהודו, כיוון שמקריבים את השערות לעבודה זרה, וכפי שפסקו גדולי הדור בחודש אייר תשס"ד, אירע מקרה במורה אחת שהגיעה לבית הספר [של בנות מתחזקות] עם מטפחת במקום הפאה, וסיפרה לתלמידות על איסור הנאה מהפאות המגיעות מהודו.

קמה אחת מהתלמידות ופשטה מעליה את הפאה הנכרית, וגילתה בזה שהיא חולת סרטן ועוברת טיפולים כימותרפיים ושערה נשר, ובכך גילתה סודה לרבים שהיא חולה, וגם ישבה בכיתה כשהיא מקורחת ומתביישת [הדבר נודע לאחד מגדולי ישראל ובירכה ברכה נאמנה לרפואתה השלמה].

בעקבות מעשה זה נשאלת השאלה: "האם הייתה חייבת לעשות זאת כשהדבר כרוך בביזיון גדול ובגילוי סוד לא נעים שעלול לפגוע בשידוכים לכל המשפחה?" שאלה זו הובאה בזמנו לפני הרב אלישיב זצ"ל, "ולמעשה", מספר הרב זילברשטיין שליט"א, "אמר לי מורי וחמי מרן הגר"ש אלישיב [זצ"ל], שאין כל היתר לא להוריד את הפאה, משום שנאמר 'ולא ידבק בידך מאומה'." ("אבני אש", חלק "בעלות הלהב" סימן ז')

רבי דן סגל שליט"א דיבר בשנת תשס"ד (ביום כ"ה אייר) בשבח הנשים שפסקו באותה תקופה לחבוש פאות בכדי לא לעבור על איסור הנאה מתקרובת עבודה זרה, ואלו היו דבריו: "הקב"ה מרחם על כלל ישראל ועושה כל הטצדקי לְזָכוֹת. כמה קידוש ה' יש כעת, כמה קידוש ה' (יש) כבר מנשים צדקניות, בנות ישראל הכשרות, שברגע ששמעו פסק, וזה הרי נוגע בציפור נפשם, ממש מחמדתן, ומיד פרקו מעליהן... במצרים מה היה צריך בשביל גאולה? 'משכו ידיכם מעבודה זרה'. כעת גם כן הקב"ה זיכה ב'משכו ידיכם מעבודה זרה'." (ציטוט מתוך הקלטה של רבי דן שליט"א)

דברים נפלאים אלו וודאי נוגעים מאד גם להיום, ויהי רצון שכשם שעם ישראל נגאל בזמנו מגלות מצרים, כך נזכה גם אנו בקרוב להגאל מהגלות הקשה בה אנו נמצאים, ונחזה בביאת משיח צדקנו ובהופעת הגאולה השלמה במהרה בימינו, אמן!

תם ונשלם שבה לאל בורא עולם